

vakblad voor
informatieprofessionals

**How to
standplaatscontrole**
Met de controleur mee
door schatkamers KB

Duurzaam digitaal
Big Picture-model helpt
bij slimmer archiveren

Datavisualisatie:
Meer mainstream,
meer branding

Afscheidsinterview
Ronald de Nijs
'IP is het cement
tussen de sectoren'

2020 | 04

INTERNATIONALS
OVER WERKEN IN
NEDERLAND
'IK ZIE
IP'ERS
ALS
WERELDWIJDE
LEARNING
COMMUNITY'

COLOFON

IP is samen met Informatie-Professional.nl het onafhankelijke platform voor de informatiespecialist van vandaag en morgen. De lezers werken in de informatie-, bibliotheek-, archief- en erfgoedwereld.

ISSN: 1385-5328

IP is een uitgave (24ste jaargang) van Uitgeverij IP
Charlotte van Pallandtlaan 18
2772 TR Voorburg
tel. 06-223 75 75 9
www.informatieprofessional.nl

redactieadres

IP, Charlotte van Pallandtlaan 18,
2772 TR Voorburg,
tel. 06-223 75 75 9,
e-mail redactie@informatie-
professional.nl.

redactie

Maarten Brinkerink, Wilbert Helmus, Dafne Jansen, Vincent M.A. Janssen, Evelien de Jonge, Stefan Jongen, Leen Liefsoens, Cindy Lammers (eindredacteur), Matthijs van Otegem, Mirjam Raaphorst, Vincent Robijn, Eric Sieverts en Daniël de Vette.

vormgeving

Eric van den Berg,
egfvdberg@upcmail.nl,
Tom van Staveren,
graphicisland@upcmail.nl.

medewerkers aan dit nummer

Steven van Beest, Thijs Bos,
Rob Feenstra, Frank Huysmans,
Lodewijk Koster (Loko Cartoons),
Niall MacKellar, Angélique de
Meijer, Marlene Rooseman, Grietje
Smit, Elsa Valente, Bert Zeeman

abonnements

Voor abonnementsprijzen
en andere informatie zie
InformatieProfessional.nl.

advertentieverkoop

Voor informatie over adverteren
in blad of op de site:
Rajin Roopram, e-mail
rajin.roopram@kbenp.nl,
tel. 06-15201724.

Het verlenen van toestemming
tot publicatie in dit tijdschrift
strekt zich tevens uit tot het
in enigerlei vorm elektronisch
beschikbaar stellen.

INHOUD

06

Focus op open science

Henk Wals, nieuwe directeur van DANS, pleit voor een netwerkorganisatie die open science optimaal kan faciliteren. Want 'bloedbelangrijk voor de maatschappij'.

08

Kennisdelen in de archiefsector

Het Kennisnetwerk Informatie en Archief (KIA) is online én offline actief, en wil 'elkaar regelmatig ook daadwerkelijk ontmoeten'.

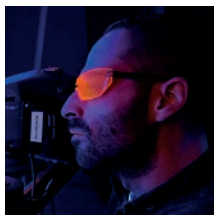

10

See the Big Picture

Dat steeds meer collecties digitaal beschikbaar komen vergt het nodige van erfgoedinstellingen. Het NDE biedt hulp met een handig model.

Marlene Rooseman

RUBRIEKEN

04

Foto van de maand

De wereld rond

09

IP Lingo

Coronamoe

19

Column

I-ambities

34

Juridische kwesties

Al dan niet *fair use* van gescande werken

20

3 trends in datavisualisatie

Het maken van datavisualisaties is mainstream aan het worden. Dankzij de laatste technieken ligt het voor iedereen binnen handbereik. De trends nader bekeken.

Niall MacKellar en Thijs Bos

28

Afscheidsinterview Ronald de Nijs

Na 23 jaar nam IP's eindredacteur afscheid van het vakblad. Hoe blikt hij terug op de afgelopen decennia? 'IP is een verbindende factor tussen de sectoren.'

Vincent M.A. Janssen en Mirjam Raaphorst

NIEUW TIJDPERK

In een sector die continu onderhevig is aan verandering was er voor mij altijd een constante factor: Ronald de Nijs. Deze maand was de eerste in mijn vijf jaar bij IP dat ik zonder de eindredacteur bijdroeg aan het blad. Dat is wennen, want Ronald was in mijn beleving IP. En na er ruim 23 jaar te hebben gewerkt was IP evengoed Ronald. Het was dan ook een eer om de kunst van het schrijven van hem te leren.

Toen ik in 2015 als groentje aanklopte bij de redactie had ik, buiten enkele academische essays, nog nooit een stuk geschreven.

Maar Ronald nam de tijd om me de kneepjes te leren en zonder dat hij het wist werd hij mijn mentor. Dit ontdekte hij pas tijdens zijn afscheidsinterview, dat ik samen met collegaredacteur Mirjam Raaphorst voor dit nummer afnam. Zoals we van hem gewend zijn komt ook in dit interview Ronalds bescheidenheid naar voren. Wees gerust, de redactie van IP is niet stuurloos. Nu staat de nieuwe eindredacteur Cindy Lammers aan het roer. Deze editie, met stukken over internationale IP'ers (van Dafne Jansen) en trends in datavisualisatie, is haar vuurdoop. Samen met haar gaat IP een nieuw tijdperk tegemoet.

REDACTIONEEL | Vincent M.A. Janssen

14

Internationals in Nederland

IP sprak zes informatie-professionals met een internationale achtergrond. Over werk(cultuur), Hollandse gebruiken, fiets en frikandelbroodje.

Dafne Jansen

23

Standplaatscontrole KB

De KB voert sinds 2016 een standplaatscontrole uit op de Bijzondere Collecties. Twee controleurs geven een kijkje achter de schermen.

Angélique de Meijer en Steven van Beest

36

Buitenland

Portugese IP-ontwikkelingen

37

KB Onderzoekskroniek

CrisisBieb wordt KansenBieb

38

Lifehacking

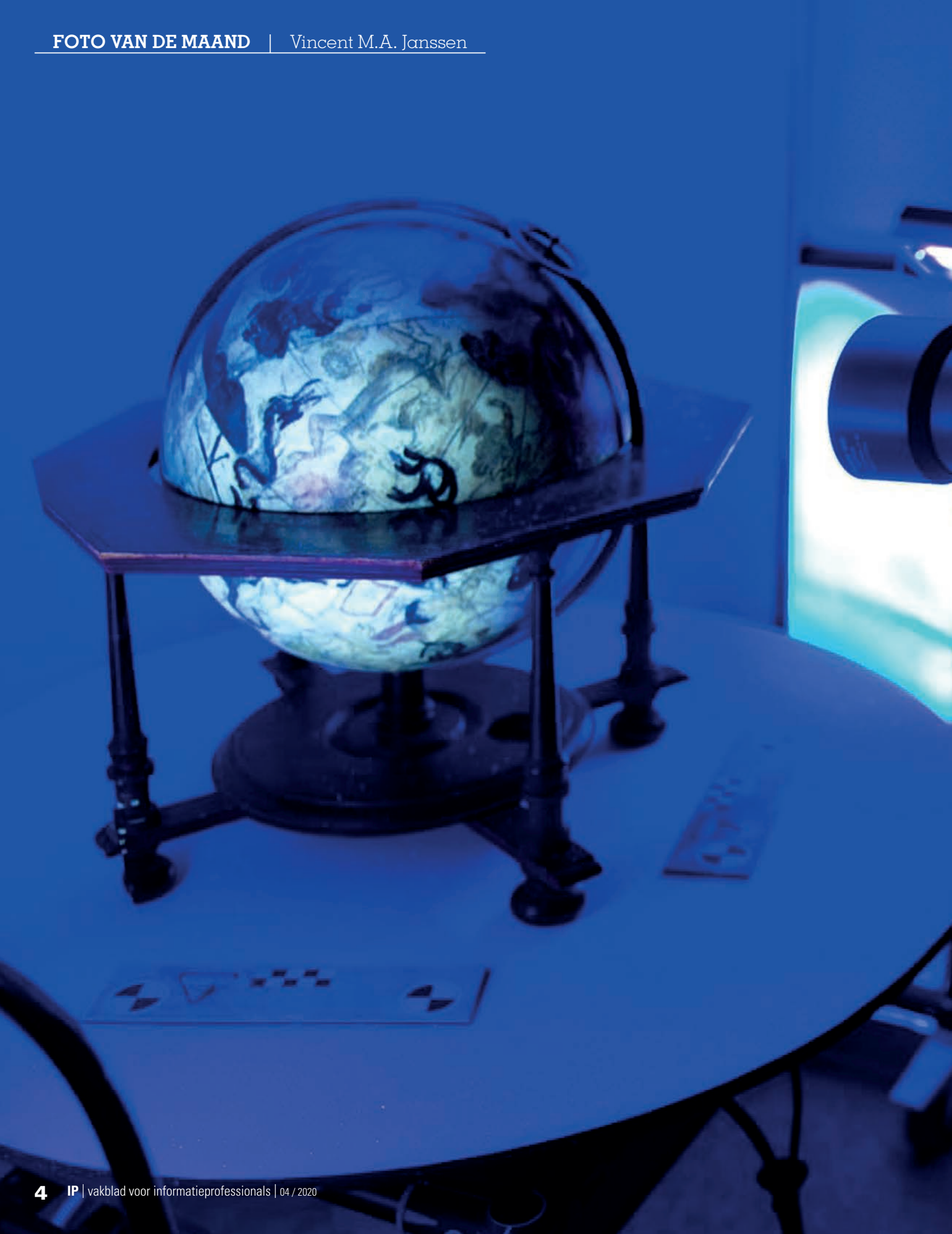
Online boeien met je verhaal

39

Favorieten

Bert Zeeman

DE WERELD ROND

Nu we door de coronacrisis aan huis gekluisterd zijn, kunnen we alleen maar dromen van andere plaatsen, van andere landen. Toeval of niet, de British Library is bezig om haar grote collectie historische globes te digitaliseren. Sommige wereldbollen zijn zo oud en fragiel dat ze veilig achter slot en grendel staan. Hierdoor kunnen bibliotheekbezoekers ze niet bekijken. Vorige maand kwam daar verandering in. De bibliotheek heeft verschillende globes met behulp van geavanceerde fototechnieken vastgelegd. Een flinke klus: sommige zijn meer dan duizend keer gefotografeerd om alle details goed te krijgen. Websitebezoekers kunnen inmiddels 'een draai geven' aan zeven gedigitaliseerde wereldbollen. Dat wordt dus wegdromen, onder meer bij de oudste miniatuur *pocket globe* uit 1679. Ondertussen hoopt de British Library dat al die blikken ook zullen leiden tot nieuwe ontdekkingen over de globes zelf. <

Sharing is caring:

Als netwerk *open science* optimaal faciliteren is 'bloedbelangrijk voor de maatschappij', stelt Henk Wals. Hij ziet daarin een grote rol weggelegd voor DANS, Data Archiving and Networked Services – sinds 1 april zijn nieuwe werkgever.

De datawereld is op dit moment volop in beweging. Hoe kijk jij daar tegenaan?

'Waar het om draait is de beweging richting *open science*. Dat is niet zomaar een stukje ideologie, ik vind dit bloedbelangrijk voor de maatschappij. Naarmate onderzoeksdata en -resultaten sneller en beter worden gedeeld, versnelt de kenniscirculatie en boekt de wetenschap in een hoger tempo resultaten die dat brengt is het ook van belang voor het aanpakken van de grote problemen waarvoor onze samenleving staat, zoals de klimaatcrisis, de toenemende maatschappelijke ongelijkheid of, zoals nu, de coronacrisis.

'Het maatschappelijk belang van organisaties die zorgen voor het snel en open delen van data is dus groot. Dat geldt ook voor instellingen die aan *longterm preservation* van data doen. Maar hun taak is niet simpel. Wat je wilt is dat datasets betrekkelijk moeiteloos kunnen worden gevonden, gebruikt en verbonden, onderling en met applicaties, over grenzen van disciplines heen. In de praktijk levert dat alleen flinke technische en organisatorische uitdagingen op. Die zijn bekend, maar een vraag die mij ook bezighoudt is: hoe houden we onze services op de langere termijn in de pas met de voortsnellende ontwikkeling van technologie en wetenschappelijke praktijken? Daarvoor moeten voortdurend nieuwe concepten en technologieën worden ontwikkeld en toegepast.'

'Wat je wilt is dat datasets betrekkelijk moeiteloos kunnen worden gevonden, gebruikt en verbonden'

Dan is er nog de kwestie van: hoe organiseer je het?

'Inderdaad. In Nederland houden ruim honderd organisaties en organisatieonderdelen zich bezig met data, opslag, infrastructures, et cetera; in Europa gaat het om duizenden instellingen. Hoe ordenen we dat landschap, welke afspraken maken we over het verbinden van onderzoeksgegevens en hoe voorkomen we dat er verspilling ontstaat door duplicatie van services?'

En?

'Gelukkig is daar nu serieuze aandacht voor, met initiatieven als het Nationaal Platform Open Science (NPOS) en de European Open Science Cloud (EOSC). Naar mijn idee moeten we toe

naar een netwerkorganisatie met een goede taakverdeling, coördinatie en afspraken. Maar dat is niet eenvoudig. Het is niet alleen een kwestie van een organisatie-model uittekenen, maar het vereist een cultuuromslag. Dat wordt vaak vergeten. In de erfgoedsector hebben we daarmee ervaring opgedaan in het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE), waarvan ik in het bestuur zat. Ook daar gaat het in wezen om het verbinden van data.

'Een motto van het NDE gaat over bedrijfscultuur: "van instellingsdenken naar netwerkdenken". Dat is namelijk nogal een stap voor instellingen die gewend zijn te denken in termen van concurrentie en *what's in it for us*. In het NDE boeken we vooruitgang omdat het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap z'n gewicht erachter zet en instellingen als de Koninklijke Bibliotheek en het Nationaal Archief zich hebben gecommitteerd. Door een gemeenschappelijk doel na te streven bereik je meer. Dit besef dringt langzaam door. Dit betekent ook iets voor de missie van je eigen instelling. In de datawereld heb je dat denk ik ook nodig: een aantal sleutelspelers die zich committeren en de rest meekrijgen.'

Hoe zie je de rol van DANS, Nederlands instituut voor permanente toegang tot digitale onderzoeksgegevens?

'Ik ben ervan overtuigd dat DANS een waardevolle bijdrage kan leveren aan zo'n netwerk. Om met iets basaal te beginnen: DANS heeft jarenlange praktijkervaring in het open beschikbaar stellen en de langetermijnpreserving van onderzoeksgegevens. Dat is zeldzaam in ons landschap. We hebben ook veel kennis die we kunnen delen, bijvoorbeeld via training en consultancy, niet in de laatste plaats omdat DANS zelf onderzoek doet naar data-archivering en gebruiken van data. We zouden daardoor een rol kunnen spelen bij het voortdrijven van de innova-

Academische ervaring

Henk Wals is sociaaleconomisch historicus van oorsprong. De eerste zeven jaar werkte hij in het bedrijfsleven, daarna eerst bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) en toen bij het Huygens Instituut waar hij een fusie bewerkstelligde met het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis: het Huygens ING. In 2012 keerde hij terug bij het IISG als directeur. 'Het IISG is toen nauw gaan samenwerken met het Huygens ING en het Meertens Instituut in het KNAW Humanities Cluster. De laatste drie jaar was ik voorzitter van het directieteam van het Cluster. Naast het onderzoek deden we daar ook veel aan het ontwikkelen van onderzoeksinfrastructuur voor de *humanities*, onder meer in projecten als CLARIAH. De overstap naar DANS is in inhoudelijk opzicht dus niet zo groot.'

Bij DANS vormt directeur Wals een duo met adjunct-directeur Ingrid Dillo.

samenwerken als norm

‘Voor het snel en open delen van data zouden we toe moeten naar een netwerkorganisatie, zoals het NDE’

tie in het netwerk. Daarbij is het een voordeel dat we als KNAW- en NWO-instituut midden in de onderzoeksweld staan; gelet ook bijvoorbeeld op alle samenwerkingsverbanden waar we al een coördinerende rol in spelen. Verder draagt DANS met zijn vele internationale verbindingen en Europese projecten bij aan het versterken van de Nederlandse positie in Europa. ‘Kortom, ik denk dat DANS alles in zich heeft om een nuttig knooppunt te vormen in een netwerk van Nederlandse en Europese instellingen die bijdragen aan de data-infrastructuur. Wij zouden ons aan zo’n rol willen committeren, als DANS of in een nieuwe vorm, dat sluit ik niet uit. KNAW en NWO steunen deze gedachte, zo is mij verzekerd.’

Wat zou daarvoor nodig zijn?

‘Om te beginnen wat overal nodig is: het omarmen van de gedachte dat we onderdeel zijn van een netwerk dat tot doel heeft om in samenwerking *open science* optimaal te faciliteren. Verder is een heldere profilering belangrijk, zodat duidelijk wordt wat je rol is. Als je het over taakverdeling hebt zou de focus van DANS kunnen liggen op het gebied van *longterm preservation services* en het bieden van agile services voor het zoeken en hergebruiken van data binnen en over disciplines. En dan is het nodig de onderzoeksgroep te versterken om de innovatie voortdurend te blijven aanjagen. Ik denk dat dit essentieel is om je services op het niveau te houden dat nodig is om excellente wetenschap te faciliteren. De ontwikkelingen zullen snel gaan, in de komende jaren. Daarop achterlopen is funest. We hebben een digitaal lab nodig waarin we concepten testen en prototypes ontwikkelen. Niet in isolement, maar in openheid en samen met anderen. Als *open science* hetgeen is waarvoor we het allemaal doen ligt het voor de hand dat we daarin zelf vooroplopen.’

NETWERK KIA ONLINE EN OFFLINE KENNISDELEN IN DE ARCHIEFSECTOR

Het online Kennisnetwerk Informatie en Archief (KIA) is sinds 2017 actief. 'Archiefprofessionals en informatieprofessionals moeten elkaar zo vroeg mogelijk in de informatieketen treffen', zegt netwerkcoördinator Arjen van der Kuijl.

Wat is jullie doel?

'Kortweg kennis delen en het stimuleren en faciliteren van samen kennis ontwikkelen. Al in de *Archiefvisie* 2011 van het kabinet kreeg het Nationaal Archief (NA) de opdracht zich te ontwikkelen tot kenniscentrum voor de archiefsector. Immers, de uitdagingen door de digitalisering waren en zijn groot. Bij de naderende afloop van het archiefinnovatieprogramma *Archief 2020*, dat liep van 2012 tot 2016, koos het NA bij het vervolg van deze opdracht heel bewust voor het opzetten van een on- én offline kennisnetwerk van de archiefsector. 'Kijk, het NA heeft lang niet alle kennis in eigen huis. In een net-

werk kunnen we de kennis en ervaring in de gehele informatie- en archiefsector delen en benutten. Daarbij is het NA zelf als belangrijke speler actief op dat netwerk en zorgt voor het technisch en inhoudelijk faciliteren daarvan. Maar de kracht van het netwerk is de gezamenlijke inzet en verantwoordelijkheid van alle deelnemers.'

KIA krijgt overheidsfinanciering?

'Ja, het ministerie van OCW heeft voor de "kennisfunctie" bij afloop van *Archief 2020* een budget beschikbaar gesteld. Daarmee kunnen we KIA in de lucht houden, bijeenkomsten organiseren en in-

houdelijke ontwikkelingen ook met middelen ondersteunen. En het team om KIA mogelijk te maken wordt hieruit gefinancierd.'

Wie is jullie doelgroep?

'Vanaf het eerste moment heeft KIA zich gericht op twee doelgroepen: medewerkers werkzaam bij archiefinstellingen en informatie- en archiefprofessionals bij overheden op alle niveaus. En natuurlijk willen we ook graag de verbinding maken met andere erfgoedsectoren.'

Hoeveel leden telt het netwerk?

'We zitten nu ruim boven de 4.400. Nieuwe leden kunnen zich eenvoudig aanmelden door op Pleio een account aan te maken. Overigens is een groot deel van de informatie voor iedereen zichtbaar.'

Welke ontwikkeling heeft het kennisnetwerk doorgemaakt?

'KIA is sinds de start in 2017 flink gegroeid. Niet alleen qua aantal leden, ook wat betreft de diversiteit van de deelnemers en de organisaties waar zij van afkomstig zijn. Eerst hebben we ons gericht op de archiefsector, kort daarna hebben we er ook veel aan gedaan om informatieprofessionals bij overheden bij KIA te betrekken.

'We merken dat het belangrijk is elkaar regelmatig ook daadwerkelijk te ontmoeten'

Aanmelden?

Dat kan via www.kia.pleio.nl

Rob Feenstra

Projectleider/consultant bij de Universitaire Bibliotheken Leiden; heeft als aandachtsgebieden bibliotheeksystemen en de digitale bibliotheek

Coronamoe

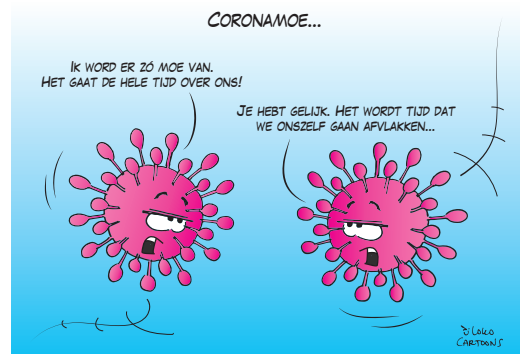
Voor deze rubriek gaan we iedere maand op zoek naar nieuwe taaluitingen. Soms is het even zoeken en staat er niet meer dan één woord op mijn keuzelijstje, maar deze keer viel de oogst erg mee:

Anderhalvemeterchallenge, afschalen, amateurviroloog, anderhalvemeterconomie, balkonzanger, buitenschaamte, coroneus, coronials, coronomie, corontaine, digitale pandemie, disselen, druppelbesmetting, ellebooggroet, elleboogniezen, epidemiologische paraatheidsinnovaties, groepsimmunitet, hamsterschaamte, handenschudverbod, hoestschaamte, hoestscherm, houdafstandhesje, infectietsunami, intelligente lockdown, kuchscherf, landelijk coördinatiecentrum patiëntenspreiding, lichaamscondoom, lockdown, lockdownparty, lockdownpopulisme, luchtmuur, massasurveillance, no-fly-periode, ont-hamsteren, oversterfte, pandemiooster, paniekwinkelen, physical distancing,

quarantaine-hotel, raam-bezoek, skype-visite, social distancing, sociale ont-houding, super-verspreider, thuis-quarantaine, toerisme-verbod, TOGS-regeling,

virusbuddy, voetgroet, weigerklant, winkelprotocol, wuhanshake, zelf-isolatie, ziektebubbel, ziektepiramide, zoomen, zorgapplaus en zorgheld.

En natuurlijk corona-aanpak, corona-advies, corona-afdeling, coronalarm, coronababy, coronabesmetting, coronabrandhaard, coronaccontactadvertentie, coronacrimineel, coronacrisis, coronadagboek, coronadictatuur, coronadienst, coronadode, coronadossier, corona-emoji, corona-epidemie, corona-expert, coronafeest, coronagebied, coronahotspot, coronahulpverlening, corona-informatie, corona-invloed, coronalied, coronaloket, coronamaatregel, corona-on-ice, coronaoverleg, coronapandemie, coronapatiënt, coronaregering, coronarichtlijnen, coronaroman, coronaslachtoffer, coronasticker, coronastress, coronasymptomen, coronatest, corona-uitbraak, coronavirus, coronaziekte, coronaziekenhuis, corona-akkoord, corona-angst, corona-apocalyps, corona-app, coronaboete, coronacocooning, coronacontainer, coronacrash, coronagezant, coronagriep, coronahuffer, coronakiller, coronaklever, coronanie, corona-ontkenner, coronaparanoia, coronapie, coronaproto-col, coronaspuger, coronavakantie, coronaverdacht en coronaviering. Maar de keuze viel deze maand, zonder concurrentie, op het woord boven dit stukje.

www.lokocartoons.nl

We deden dat bijvoorbeeld door een groot aantal regionale kennis-sessies te organiseren rond actuele thema's.

'Rond allerhande kennisthema's hebben we ook "kennisplatforms" ingericht, die qua thematiek de gehele informatieketen beslaan. Dus ook de meer klassieke kennisgebieden, zoals conservering en educatie, komen aan bod. Aanjagers – oftewel actieve collega's afkomstig van allerlei organisaties – zorgen ervoor dat er op die platforms volop kennis wordt gedeeld en dat er vragen kunnen worden gesteld. 'Ook worden er evenementen aangekondigd, opleidingen en seminars georganiseerd en kennis-sessies belegd. Die "subcommunities" rond deze kennisplatforms hebben gemiddeld rond de tweehonderd à driehonderd leden.'

Jullie willen een brug slaan tussen de informatie- en archiefsector?

'Het is inmiddels een open deur dat archiefprofessionals en informatieprofessionals elkaar zo vroeg mogelijk in de informatieketen moeten treffen, om zo tijdig mogelijk afspraken te maken over de toegankelijke en duurzame opslag van informatie. Daar ligt een speerpunt van de inhoudelijke koers van KIA. Door relevante informatie te delen, of bijvoorbeeld door cursussen op te zetten willen we juist dat gesprek faciliteren, wil KIA die brug slaan. Zo zijn we de laatste tijd bijvoorbeeld ook actief bezig het principe van *archivering by design* – dat houdt in dat je al in de ontwerpfasen van informatiesystemen de archief-functie meeneemt – bekend te maken.'

Jij hebt KIA opgezet. Maar inmiddels zijn jullie met z'n drieën?

'Ik startte in 2015 als kwartiermaker, verder bouwend op wat er al in *Archief 2020* was gerealiseerd. En bovendien kreeg ik direct hulp

van een collega die specifiek een taak als kennismakelaar kreeg. Violet Meerdink doet dat nu. Zij zorgt onder andere voor de Kennis- en Innovatieagenda die we elke twee jaar opstellen, zeg maar ons inhoudelijke prioriteitenlijstje. Verder werkt zij op dit moment aan de opzet van een kennisindex om de informatie op KIA nog beter vindbaar te maken.

'Nog weer later is het team compleet gemaakt met een communitymanager, Harm Pieters. Hij zorgt voor de doorontwikkeling van de deelsite en staat bijvoorbeeld de aanjagers van de kennisplatforms met raad en daad bij.'

Hoe werkt KIA precies?

'In het kort komt het erop neer dat de in een zeer toegankelijke, makkelijk werkende samenwerkingsruimte de deelnemers gelegenheid hebben vragen te stellen, bestanden te delen, evenementen te organiseren, kennis te delen door bijvoorbeeld handreikingen of *best practises* te plaatsen. Vanuit de kennisplatforms worden er vraagstukken aangepakt en kun je de aanpak daarvan ook als "consument" volgen. Het is echt niet zo dat we van iedereen verwachten voortdurend informatie te plaatsen, ophalen mag ook.

'Vanuit de Kennis- en Innovatieagenda stimuleren we bovendien de aanpak van de thema's die prioriteit hebben gekregen. Het zal geen verrassing zijn dat we de komende tijd bijvoorbeeld veel aandacht gaan besteden aan de nieuwe Archiefwet die op komst is.'

Het offline aspect van het kennisnetwerk kwam al een paar keer naar voren. Dit heeft jullie grote aandacht?

'Ja, ik zou bijna willen zeggen dat on- en offline even belangrijk zijn binnen KIA. We merken dat het belangrijk is elkaar regelmatig ook daadwerkelijk te ontmoeten en elkaar te kennen.'

DIGITAAL ARCHIVEREN IS SLIMME KEUZES MAKEN

Steeds meer collecties van archieven, bibliotheken, media, musea en kennisinstellingen komen digitaal en online beschikbaar. En moeten duurzaam toegankelijk blijven. Dat vraagt veel van de verantwoordelijke erfgoedinstellingen. Het NDE biedt hulp met een handig model.

Stel je voor. Je bent projectleider bij het Schoenenmuseum en hebt net objecten uit je collectie gedigitaliseerd. De resultaten staan als TIFF-bestanden op een harddisk van 1 TB. Het Schoenenmuseum verwacht dat er de komende jaren meer gedigitaliseerd en *born digital* materiaal bij komt. Naar schatting 2 tot 3 TB per jaar. Het museum wil dit voor de lange termijn bewaren: minimaal een lokale versie en een versie in de cloud, met een periodieke fixity check. Je bent gevraagd om binnen twee jaar deze storage te realiseren.

'Dan liggen er opeens veel vragen op je bordje', stelt Marcel Ras,

programmamanager Digitaal Erfgoed Houdbaar bij het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE). 'Met welke beleidskaders en wetgeving moet je rekening houden? Ga je dit als instelling zelf doen of uitbesteden? Wat is nodig om de eigen ambities te realiseren? En wat gaat dat allemaal kosten?'

Het Big Picture-model

Duurzaam digitaal archiveren roept in de hele erfgoedsector nog veel vragen op. Het NDE zoekt daarom naar antwoorden waar iedereen iets aan heeft. Het Big Picture-model is daarvan een voorbeeld. 'Bovenstaande casus van het fictieve Schoenenmuseum komt uit

dit model', vertelt Ras. 'We hebben er een vragen- en opdrachterspel in opgenomen dat archiefprofessionals kunnen doorlopen om antwoorden te vinden op vragen over duurzame digitale toegankelijkheid. We hopen ook dat het model helpt om goed onderbouwde keuzes te maken en passende oplossingen te vinden.'

De Big Picture komt voort uit drie eerdere projecten van het NDE. Ras: 'Zo houden we ons al jaren bezig met duurzaamheidsbeleid. We hebben bijvoorbeeld de *Wegwijzer Duurzaamheidsbeleid* ontwikkeld, die al veel erfgoedinstellingen gebruiken. Ook hebben we meer dan eens onderzoek gedaan naar infrastructuur. Bijvoorbeeld naar e-depots en andere tooling die instellingen gebruiken om digitale informatie duurzaam toegankelijk te houden. Daarnaast ontwikkelden we een kostenmodel om de prijskaartjes te berekenen die hangen

aan het duurzaam bewaren van digitale informatie. Al die losse aspecten – beleid, infrastructuur en kosten – komen nu samen in de Big Picture.'

Onderbouwd kiezen

Volgens Ras baseren veel instellingen hun keuzes nu nog te vaak op historische informatie of op gevoel. 'Resultaten behaald in het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Die uitspraak is er niet voor niets. In deze tijd van digitalisering is het belangrijker dan ooit om keuzes over archivering te on-

derbouwen. Bijvoorbeeld als je een subsidieaanvraag doet. Of wanneer je als organisatie besluit een heel nieuw systeem te bouwen. Of als je juist liever de kennis en infrastructuur van een collega-instelling gebruikt.'

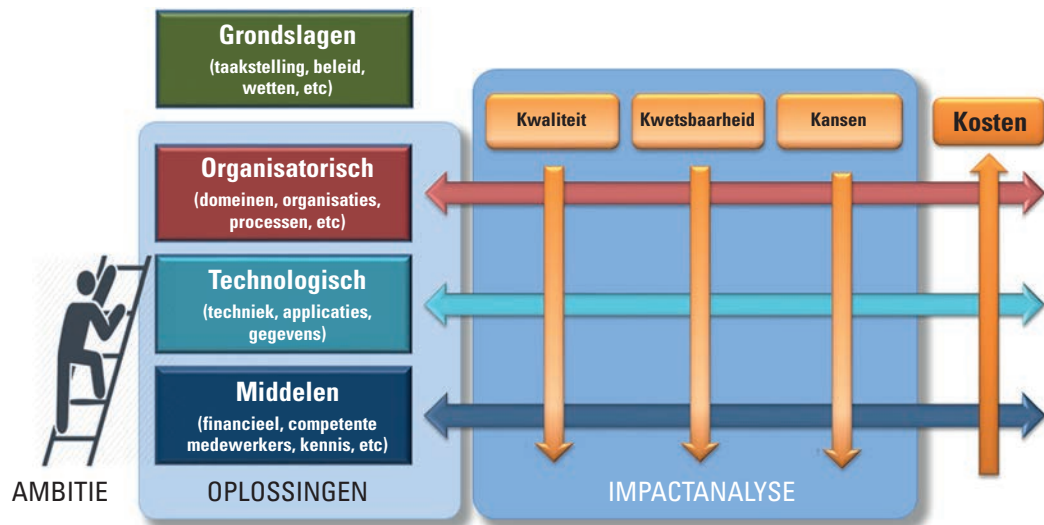
Ras geeft het Nationaal Archief als voorbeeld. 'Zij zijn verantwoordelijk voor uiteenlopende bestanden, waaronder audiovisueel materiaal. Denk aan videoverslagen van de Tweede Kamer. Een uitdaging, zowel qua kennis als infrastructuur. Het Nationaal Archief was wel in staat het materiaal op te slaan,

maar de infrastructuur is minder geschikt om beeldmateriaal beschikbaar te stellen. Daarom zocht het Nationaal Archief de samenwerking op met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Die hebben de systemen, kennis en ervaring in huis om dit goed te doen. Het Nationaal Archief had een andere keuze kunnen maken. Bijvoorbeeld de eigen infrastructuur uitbreiden en investeren in de benodigde kennis. Maar door de samenwerking met Beeld en Geluid benutten zij kennis en ervaring op een specifiek onderdeel én de bestaande infrastructuur. De kosten waren dus niet de enige overweging. Maar het scheelt wel.'

Kosten slechts deel van het verhaal

Kosten zijn nog te vaak een doorslaggevende factor in beslissingen van erfgoedinstellingen over digitaal archiveren. Terwijl kosten een

'Het hebben van een eigen digitaal archief is misschien leuk, maar je schiet er niets mee op als niemand weet hoe het werkt'

Big Picture-model bij duurzaam digitaal archiveren: het helpt je om op basis van de 4 K's onderbouwde keuzes te maken en passende oplossingen te vinden.

resultante zouden moeten zijn van weloverwogen keuzes. Keuzes gebaseerd bijvoorbeeld op beleid en infrastructuur. Ras: 'Eigenlijk kun je het zien als drie knoppen waaraan je kunt draaien. Als je het budget en de mensen in huis hebt om het instituut te worden dat alles weet over duurzame digitale toegankelijkheid, wat betekent dat dan voor de infrastructuur die je kiest? En als je juist moet bezuinigen op de kosten, wat betekent dat dan voor je beleid?'

Vier belangrijke K's

Met het nieuwe model pluis je dit soort vragen heel nauwkeurig uit. Met daarbij in het achterhoofd altijd de vier belangrijke K's: kwaliteit, kwetsbaarheid, kansen en kosten. Kwaliteit gaat over de uitvoering van het proces duurzame digitale toegankelijkheid. Welke vorm werkt het meest doeltreffend? Is dat zelf doen, uitbesteden of samenwerken? Kwetsbaarheid gaat over de kwaliteit van de dienstverlening. Is die continu en betrouwbaar? En hoe kwetsbaar is dit in termen van organisatie, technologie en middelen? Als instellingen kiezen voor een bepaalde manier van werken ontstaan verschillende kansen om het duurzaamheidsbeleid uit te voeren. En natuurlijk worden vervolgens kosten gemaakt om de ambities waar te maken.

Kijk naar het grote plaatje

Door het inzicht dat het Big Picture-model geeft wordt het voor erfgoedinstellingen duidelijker waarin zij moeten investeren. Zij ontdekken bijvoorbeeld welke middelen nodig zijn en welke kosten te verwachten zijn. Zodra bekend is waar de kosten zitten, kunnen instellingen ook kijken of zij daarin efficiënter kunnen worden en welke kansen er voor ze liggen. Door bepaalde aspecten van het werk te automatiseren bijvoorbeeld. Of door samen te werken met andere instituten – en infrastructuren te gebruiken die er al zijn. 'Het hebben van een eigen digitaal archief is misschien leuk, maar je schiet er niets mee op als niemand weet hoe het werkt', zegt Ras. 'Je bespaart dan kosten voor uitbesteden, maar moet weer investeren in personeel of scholing. Het is dus belangrijk om verder te kijken en slimme keuzes te maken.'

Droomscenario

Samenwerking tussen erfgoedin-

stellingen is het droomscenario van het NDE. Ras: 'Ons netwerk is opgezet zodat de erfgoedsector gezamenlijk een stelsel van landelijke voorzieningen en diensten kan ontwikkelen voor het verbeteren van de zichtbaarheid, bruikbaarheid en houdbaarheid van digitaal erfgoed. Het is ons doel om voorzieningen en hulpmiddelen voor erfgoedinstellingen te maken, zodat zij hun werk nog beter kunnen doen. Dit nieuwe model gaan we verspreiden zodat instellingen de komende jaren – met dit model in de hand – steeds makkelijker slimme keuzes maken. Niet "jij moet dit en jij moet dat", maar elkaar helpen vanuit het netwerk.'

Matroesjkapoppetje

Het Big Picture-model helpt erfgoedinstellingen om strategische beslissingen te onderbouwen. Operationele en tactische overwegingen helpen daarbij. Deze combinatie zorgt voor beredeneerde keuzes, waarbij het effect op de organisatie en het beleid is meegewogen.

Heel eenvoudig is dat volgens Ras nog niet. 'Het model is uitgebreid en vrij complex. Ik vergelijk het wel eens met een matroesjkapoppetje. Je opent iets en dan zit er weer iets anders verstopt waarmee je ook rekening moet houden. Het is dus geen kant-en-klaar model waarmee je in een dag je hele beleid aanpakt of al je kosten in kaart brengt. Het is wel een methode om met je bedrijfsvoering en besluitvorming aan de slag te gaan. Om verder te kijken dan je tot nu toe hebt gedaan en om de samenwerking met andere instellingen op te zoeken.' Ook daarbij helpen Ras en zijn collega's graag. 'Als wij weten dat organisatie A een groot vraagstuk heeft en organisatie B een antwoord, zijn wij met alle liefde het digitale-duurzaamheids-datingbureau.'

> Meer informatie over het Big Picture-model? Lees dan ook het artikel 'De Big Picture van duurzame digitale toegankelijkheid', geschreven door Barbara Sierman (Koninklijke Bibliotheek), Tamar Kinkel (BMC), Joost van der Nat (Netwerk Digitaal Erfgoed) en Herman Uffen (BMC).
Je vindt de tekst via: netwerkdigitaal erfgoed.nl/bigpicture.

'Als organisatie A een groot vraagstuk heeft en B een antwoord, zijn wij met alle liefde het digitale-duurzaamheids-datingbureau'

Mail voor meer informatie, vragen of ondersteuning naar marcel.ras@netwerkdigitaal erfgoed.nl.

CURSUS AGENDA

GO opleidingen

2020

MEI - JUNI

19/05	STANDAARDEN EN STANDAARDISATIE (70-JAAR GO OPLEIDINGEN) *NIEUW*
20/05	KLANTGERICHTE E-MAILS SCHRIJVEN
20/05	INTERNET ZOEKTECHNIEKEN (BASIS) GAAT ZEKER DOOR
20/05	ZOEKEN VAN BEELD EN GELUID
22/05	GO MEDIACOACH: OPZETTEN VAN EEN ESCAPEROOM GAAT ZEKER DOOR
25/05	KLANTGERICHT COMMUNICEREN IN DE BIBLIOTHEEK GAAT ZEKER DOOR
27/05	INTERNET ZOEKTECHNIEKEN (ADVANCED)
27/05	DIGITALE INFORMATIEVAARDIGHEDEN
27/05	INTRODUCTIE RDA
04/06	LEIDINGGEVEN OP AFSTAND *NIEUW*
05/06	INTRODUCTIE KNOWLEDGE GRAPHS
08/06	BASIC PATENT INFORMATION COURSE GAAT ZEKER DOOR
12/06	GO MEDIACOACH: AAN DE SLAG MET VR, AR, AI EN MACHINE LEARNING *NIEUW*
12/06	ENCODED ARCHIVAL DESCRIPTION (EAD)
15/06	ONLINE PRESENTEREN (70-JAAR GO OPLEIDINGEN) *NIEUW*

Wanted: information

IP sprak zes informatieprofessionals met een internationale achtergrond. Hoe was het voor hen om in Nederland aan de slag te gaan? Hoe ervaren ze onze werkcultuur? En welke Hollandse verworvenheden doen hun hart sneller kloppen? Van innovatiedrang tot werk-privébalans en van fiets tot frikandelbroodje.

Dafne Jansen
Redacteur van IP
en projectmanager
bij de Universiteit Utrecht

Wie: Miriam Braskova

Wat: data steward en coördinator
wetenschappelijke integriteit

Waar: Erasmus Universiteit (EUR)

Sinds: 2018

Komt uit: Slowakije

Miriam Braskova is opgeleid in Slowakije en heeft voordat zij naar Nederland kwam twee jaar in Israël gewerkt. Bij de EUR maakt ze deel uit van een team waar al meerdere internationale medewerkers aanwezig waren en dat maakte integreren relatief eenvoudig, zo vertelt ze. ‘Ik voelde me vanaf de eerste dag welkom.’ Dat ze desondanks veel e-mails en verslagen in het Nederlands ontvangt ervaart ze niet als een probleem. ‘Mijn Nederlandse leesvaardigheid verbetert continu.’

De Nederlandse cultuur beschrijft ze als rationeel, de werkcultuur als professioneel: ‘Er is een sterke nadruk op persoonlijke ontwikkeling en verantwoordelijkheid nemen voor je eigen keuzes.’ Ze is lovend over dit professionalisme, maar zou ook graag zien dat Nederlanders wat vaker doelloos hun tijd met collega’s zouden doorbrengen. ‘Gewoon om elkaar als mens beter te leren kennen. Dit komt de samenwerking uiteindelijk ten goede, evenals de persoonlijke ontwikkeling. Door anderen te leren kennen leer je jezelf kennen.’

De top bereiken

Normaal gesproken begint Braskova

‘Nederlanders zouden wat vaker doelloos hun tijd met collega’s moeten doorbrengen’

haar werkdag met het drinken van een cappuccino, het lezen van mails en daarna het bijwonen van een reeks vergaderingen en overleggen met zowel naaste collega’s als onderzoekers die ze adviseert. Sinds de coronacrisis drinkt ze ’s ochtends groene thee en zijn de vergaderingen en overleggen online. Op dit moment ervaart ze geen pro-

blemen met het thuiswerken, maar ze heeft wel wat zorgen over het leggen van nieuwe contacten en het opstarten van nieuwe initiatieven. ‘Maar we zitten nu eenmaal allemaal in hetzelfde schuitje.’

Wat Braskova echt mist in Nederland zijn de bergen: ‘Als je eenmaal de vrijheid hebt ervaren van de top bereiken

professional

en al die wilde schoonheid van bovenaf bekijken blijft dat je je hele leven bij.' Als ze ooit weer zou vertrekken uit Nederland zou ze haar fiets meenemen. De kaas en de stroopwafels laat ze graag liggen voor de toeristen.

Wie: Gregory Markus

Wat: projectleider

Waar: Beeld en Geluid

Sinds: 2013

Komt uit: de Verenigde Staten

Gregory Markus kwam bij Beeld en Geluid terecht via een stage. Hij volgde destijds een master European Studies in Amsterdam, na zijn bachelor in de Verenigde Staten te hebben behaald. Hij voegde zich bij Beeld en Geluid bij een team waar hij de enige *international* was – met Nederlands als voertaal. 'Dat is nog steeds het geval', vertelt hij, 'maar na acht jaar op Hollandse bodem kan ik

de taal vrij gemakkelijk volgen. Ook is het personeelsbestand de afgelopen jaren meer divers en internationaal geworden.' Of hij drempels heeft ervaren? 'Goed werk is goed werk, onafhankelijk van de taal die je spreekt.' Markus is enthousiast over de mate van vertrouwen die er is op de werkvloer in Nederland: 'Mensen geven elkaar de ruimte om gewoon hun werk te doen.' De keerzijde hiervan is dat hij soms de Amerikaanse mentaliteit mist, waarin het draait om *bigger, better and more*. Nederlanders ervaren dat als streberig en stressvol, maar in zijn optiek zou de Nederlandse gelatenheid wel eens voor meer stress kunnen zorgen.

Echte sneeuwstorm

Markus is dankbaar voor de kansen die hij heeft gekregen bij Beeld en Geluid: 'Niet veel mensen krijgen de mogelijkheid hun eigen droombaan vorm te geven.' Alleen de koffie mag wel wat beter, grapt hij. Nu hij noodgedwon-

'Ik mis soms de Amerikaanse *bigger, better and more*-mentaliteit'

gen thuiswerkt mist hij het ritueel van naar het werk gaan. Thuiswerken op de 35 vierkante meter die hij met zijn vriendin deelt is sowieso een uitdaging, maar hij mist ook het werken tussen collega's. 'De mogelijkheid om even naar elkaar toe te lopen en een vraag te stellen of advies te vragen.' Wat zijn thuisland voorheeft op Nederland? Een golvend landschap en op zijn tijd een echte sneeuwstorm. Maar het Hollandse frikandelbroodje maakt een heleboel goed. 'Liefst op kamertemperatuur of opgewarmd in de magnetron.'

Wie: Jacques Flores

Wat: research data

management consultant

Waar: Universiteitsbibliotheek van Utrecht

Sinds: 2018

Komt uit: Peru

Jacques Flores is door zijn Nederlandse verloofde in Europa beland, met een tussenstop in Canada. Hij begon zijn carrière als promovendus in de neurowetenschappen, maar moest noodgedwongen een carrièreswitch maken toen hij allergisch bleek voor knaagdieren. Zo kwam hij bij de UB van Utrecht terecht.

'Ik zie een welwillendheid om meer internationale medewerkers het team binnen te halen'

Toen hij in dienst trad werden er voor andere functies ook voor het eerst *internationals* aangenomen: 'Ik zie een welwillendheid om meer internationale medewerkers het team binnen te halen. Dit werd toen ik hier kwam werken ook bevestigd door het management.' Hierdoor voelde hij zich vanaf dag één welkom in de organisatie.

Hardlopen

Flores heeft weinig last van taalbarrières. Collega's vinden het geen probleem om van Nederlands naar Engels te switchen, en documenten en mails haalt hij door een vertaalprogramma. Alleen bij lange documenten werkt dit niet zo goed, maar hij is daardoor noodgedwongen goed geworden in het

filteren van de belangrijkste informatie uit een tekst. Een vaardigheid die volgens hem cruciaal is als informatie-professional en die hij als *international* heeft kunnen perfectioneren. Net als 'snel kunnen leren en jezelf aanpassen'. De afgelopen weken hebben veel gevraagd van Flores' aanpassingsvermogen, want op een normale werkdag wandelt hij over de campus waar hij met diverse onderzoekers op locatie afspraken heeft. Nu vinden die afspraken vooral online plaats en compenseert hij de beweging door tussen de middag even te gaan hardlopen.

Hij mist zijn familie, vrienden en het eten thuis, maar is een grote fan van stroopwafels. 'Ik neem ze altijd mee naar Peru en deel ze uit aan vrienden.'

Wie: Pablo Uceda Gómes

Wat: functioneel beheerder van de afdeling Digitalisering & Documentverwerking

Waar: Koninklijke Bibliotheek

Sinds: 2018

Komt uit: Spanje

Pablo Uceda Gómes is zeven jaar geleden uit Spanje vertrokken vanwege de economische crisis. Het was (en is) voor Spaanse jongeren moeilijk om een vakinhoudelijke functie te vinden. Hij heeft een tijdje in Londen bij het British Film Institute gewerkt. Daarna vond hij een baan in Nederland bij Europeana. Weer later volgde een functie bij Atria, Kennisin-

stituut voor Vrouwengeschiedenis. En sinds dit jaar is hij werkzaam bij de KB.

Over zijn overstap van het internationaal georiënteerde Europeana naar het relatief kleine instituut Atria vertelt hij dat het een welkome stap was, want hij wilde graag de taal leren. Aan zijn vlekkeloze Nederlands te horen is dat gelukt. Uceda Gómes heeft de indruk dat veel Nederlanders gewend zijn met *internationals* samen te werken en hij heeft nooit problemen ervaren. Wat hij bewondert is het Nederlandse zelfvertrouwen: 'Ik denk dat Nederlanders veel vertrouwen in zichzelf hebben als ze een idee verdedigen.' Dat neemt hij zeker mee als hij ooit terugkeert naar Spanje, net als 'de waardering voor innovatie, de relatieve gelijkheid op de werkvloer en de goede werk-privébalans.'

Perfect online werken

Op dit moment werkt Uceda Gómes thuis: 'Gelukkig heb ik al mijn tools online en kan ik perfect online werken. De publicatie van documenten in Delpher gaat gewoon door.' Het grootste verschil met de situatie voor de coronacrisis is het ontbreken van het dagelijks contact met collega's. Natuurlijk mist hij ook dingen als Spanjaard in Nederland, zoals familie, vrienden en het eten (in die volgorde).

'Ik zie informatie-professionals als een wereldwijde learning community'

Wie: Brigette Lee

Wat: bibliothecaris

Waar: NHL Stenden Hogeschool in Friesland

Sinds: 2016

Komt uit: Zuid-Afrika

Brigette Lee is 25 jaar geleden vanuit Zuid-Afrika naar Nederland geëmigreerd. Ze studeerde Engels in Groningen en haalde haar master in Librarianship aan de Universiteit van Sheffield. Inmiddels werkt ze vier jaar voor de Friese NHL Stenden Hogeschool. Deze baan is voor haar een lot uit de loterij; zij heeft het na het behalen van haar MA-diploma als heel moeilijk ervaren om een functie in de bibliotheeksector te vinden.

Lee voelt zich thuis bij het internationaal georiënteerde Stenden: 'We hebben locaties op Bali en in Qatar, Bangkok en Zuid-Afrika, evenals studenten uit alle windrichtingen die hier in Leeuwarden komen studeren.' Omdat zowel docenten als studenten vaak een internationale achtergrond hebben is bijna alle communicatie

'Ik bewonder het Nederlandse zelfvertrouwen'

tweetalig. Van taalbarrières is dan ook geen sprake.

Onderwijsondersteuning

In haar dagelijks werk helpt Lee met het zoeken van informatie, en ook nu ze thuiswerkt gaat dat door: ‘Binnenkort geef ik mijn eerste les informatievaardigheden via Teams!’ Er is sowieso veel behoefte aan onderwijsondersteuning op dit moment en studenten weten haar goed te vinden, zegt ze. ‘Vooral studenten die opdrachten moeten inleveren en vragen hebben over hun literatuurlijsten en de APA-richtlijnen.’ Op de vraag of zij tijdens haar loopbaan bepaalde lessen heeft geleerd antwoordt ze dat ze informatieprofessionals als een wereldwijde *learning community* ziet. ‘We hebben zoveel materiaal ontwikkeld dat mensen gratis online kunnen raadplegen en gebruiken. Ik denk dat we, dankzij het internet, constant van elkaar leren.’ Ze mist Zuid-Afrika soms wel, zowel vanwege het weer als de mensen. ‘Zuid-Afrikanen zijn heel hartelijk en relaxed.’ Als ze ooit uit Nederland vertrekt is ze van plan om flink koffie en kaas in te slaan.

‘Covid-19 vormt een enorme bedreiging voor de cultuursector’

Wie: Sandra Fauconnier
Wat: program officer
GLAM and Structured Data
Waar: Wikimedia Foundation
Sinds: 2017
Komt uit: België

Sandra Fauconnier heeft Kunstgeschiedenis gestudeerd in Gent en werkt sinds eind jaren negentig van de vorige eeuw in de culturele sector. In 2000 maakte ze de overstap naar Nederland: ‘Ik zag een mooie vacature bij V2_, Lab for the Unstable Media in Rotterdam, als archivaris. Ik solliciteerde en kreeg de job!’ In 2003 werd ze, toen nog in haar vrije tijd, actief voor Wikipedia. Acht jaar geleden verschoof de focus van haar werk steeds meer van archiveren naar samenwerken tussen culturele instellingen en Wikimedia (GLAM-Wiki). Dat is inmiddels ook de hoofdmoot van haar activiteiten geworden.

Toen zij in 2000 naar Nederland kwam had Fauconnier de indruk dat Nederlandse culturele instellingen meer openstonden voor innovatie en (nationale en internationale) samenwerking dan Belgische. Het lijkt alsof dat tijdskeer is, meent ze. ‘Inmiddels gebeuren er in Vlaanderen meer vooruit-

strevende dingen – de wet van de remmende voorsprong? Denk aan erfgoed rond podiumkunsten. In België werd al vroeg gewerkt met Wikidata als internationale *commons-based linked open data*-infrastructuur. Ik heb veel minder vertrouwen in de Nederlandse situatie waar de cultuursector aanstuurt op decentralisatie van *linked data*. Klinkt heel “autonoom” en is prima haalbaar voor *untouchable* grote instellingen, maar wie zal dat gaan organiseren en blijven betalen voor al die kleine organisaties?’

Wafel met slagroom

Van een taalbarrière tussen Nederland en Vlaanderen is dan misschien geen sprake, wel ondervindt Fauconnier een cultureel verschil. Zo merkt ze dat haar Belgische collega’s bescheidener zijn dan haar Nederlandse. En ze blijft de Belgische *joie de vivre* missen. ‘De appreciatie voor kwaliteitsproducten en lekker eten, het ruime assortiment in voedingswinkels en supermarkten, de meer verfijnde lunch, en de wafel met slagroom op zondagmiddag.’

Digitale duurzaamheid

Haar werksituatie is door de coronacrisis grappig genoeg niet echt veranderd, vertelt ze. ‘Bij de Wikimedia Foundation werken we al grotendeels *remote* – met teams die vaak vijf tot zes tijdzones overbruggen. Er wordt dus niet dagelijks fysiek samengewerkt, maar in plaats daarvan reizen we met z’n allen een of twee keer per jaar naar een plek waar we face-to-face met elkaar samenwerken. Dat laatste kan nu uiteraard even niet meer.’

Toch houdt de crisis haar wel dagelijks bezig, en dan vooral waar het digitale duurzaamheid betreft. ‘Ik heb de cultuurbezuinigingen van 2011 aan den lijve ondervonden; de instelling waar ik toen werkte, het Nederlands Instituut voor Mediakunst, werd weg bezuinigd. Covid-19 vormt nu een enorme bedreiging voor de cultuursector.’ Fauconnier betoogt dat juist bij kleinschalige en niet-mainstream initiatieven digitaal geheugen letterlijk verloren dreigt te gaan. Transnationale, *commons-based* initiatieven kunnen een stabiel alternatief bieden, meent ze.

Erfgoed - advies,
detachering & projecten

Reekx

Cultureel Erfgoed

Cultureel Erfgoed is van iedereen en moet voor iedereen bereikbaar zijn. Reekx registreert, ontsluit en digitaliseert uiteenlopende collecties.

Meer weten?

070 - 300 06 84

info@reekx.nl

www.reekx.nl

I-ambities

Frank Huysmans

Bijzonder hoogleraar bibliotheekwetenschap aan de UvA en zelfstandig onderzoeker en adviseur bij WareKennis

‘Eerst gooien we al die vergaderapps in de virtuele afvalemmer en legen we die twintig keer achter elkaar’

Vandaag heb ik geWebExt. Ik had al geStarLeaft, geZoomd, ge-Wherebyd, geJitsid, geSkypeForBusiness, geTeamd en geHangout. We schrijven de zesde week van de intelligente lockdown. Buiten is het al zes weken droog en zonnig en twintig graden. Binnen zitten wij voor de webcam.

Eerder deze week zat ik te fantaseren hoe we later op deze lente en zomer zullen terugkijken. ‘Opa, wat deden jullie nou de hele dag tijdens de Grote Coronapandemie?’ ‘Nou, niet zoveel eigenlijk meissie. Binnen zitten, handen wassen en af en toe naar buiten om boodschappen te doen. Als in: totaal

un-agile. Beetje lezen, Netflixen. Netflix moet je weten lieverd, dat was de Amazon Prime van toen. Bijna niemand had nog Prime. Sick hè? Oh ja, en twintig pagina’s gebruiksvoorwaarden en privacybeleid doorlezen wanneer we wéér een andere meetingapp moesten installeren. Dus echt chill was het ook weer niet.’

Het kan nog twee maanden of twee jaar duren, maar er komt een dag waarop premier Rutte, of zijn opvolger, de verlossende woorden spreekt dat Het Virus in zovelen van ons is geweest dat we als volk, als natie weer naar buiten mogen. Elkaar weer kunnen omhelzen en kussen. Langs de elleboog niezen en in de rij voor de kassa in elkaars nek hoesten. Uit elkaars glazen drinken. En lachen. Schateren, bulderen, gieren en naar lucht happen alsof we nooit beademingsmachines nodig hebben gehad.

Maar eerst gooien we al die vergaderapps in de virtuele afvalemmer en legen we die twintig keer achter elkaar slim opdat er geen byte meer van overblijft. Er zijn lelijke dingen over je gezegd, kantoortuin, maar

we meenden het niet hoor. Geef ons snel weer automatenkoffie, post-its en onze dagelijkse scrum.

Als deze periode ons iets heeft geleerd is het wel hoe naïef we de zoete koek van consultants over ‘ICT-oplossingen’ hebben geslikt. Weet je nog hoe we begin 2020 met z’n allen op weg naar kantoor in de Citrixfile reden? Dat beveiligingslek waardoor we ineens niet meer konden thuiswerken? Evengoed blijkt uit webarchieven dat het ministerie van Binnenlandse Zaken nog middenin de crisis op zoek was naar een *I-professional* (schaal 13-14) met passie voor IT en digitalisering. *I-Interim Rijk helpt Rijkscollega’s om succesvol te zijn in het continu ontwikkelen en verbeteren van hun informatiehuishouding en het realiseren van hun I-ambities.* Ter ondersteuning van de *I-professional* wierf men bovendien een *I-adviseur* (schaal 13) die *vanuit een stevige inhoudelijke basis BZK verder helpt in het toepassen van I in ons werk.*

Kort daarop werd in rood met witte, twee meter hoge letters de tekst I-AMBI-TIES voor het ministerie geplaatst. Naar het schijnt heeft de CIO die hoogstpersoonlijk zwart geschilderd, maar ondanks meerdere WOB-verzoeken is daar nooit enig bewijs voor gevonden.

3 trends in data

Niall MacKellar
Information designer
bij de NOVI Hogeschool

Thijs Bos
Audiovisueel vormgever
bij de NOVI Hogeschool

Was het creëren van datavisualisaties tot voor kort weggelegd voor een selecte groep, inmiddels wordt het mainstream. Dankzij de laatste technieken ligt het maken ervan nu voor iedereen binnen handbereik. Ook hebben datavisualisaties op grote schaal hun intrede gedaan in de mainstream media. De laatste trends nader bekeken.

– Datavisualisatie steeds vaker gebruikt in **social media** –

In onze nieuwsconsumptie zijn datavisualisaties een universele taal geworden. Je komt ze niet alleen veelvuldig tegen op televisie, maar ook op social media. Dat laatste ligt voor de hand: uit onderzoek blijkt dat datavisualisaties vaker worden gelezen en gedeeld dan puur tekstuele content.

Iemand die dat goed begrepen heeft is Donald Trump. Toen hij in 2016 Hillary Clinton had verslagen bij de presidentsverkiezingen, liet hij in het Witte Huis een kaart ophangen met kleurcodes die de county's ('provincies') aangeven waar hij had gewonnen. De roodgekleurde gebieden zijn Republikeins, de blauwgekleurde Democratisch. Nog altijd verwijst Trump graag naar deze landkaart. Zo tweette hij in 2019: *'Try to impeach this'*, en projecteerde hij deze tekst op de betreffende kaart.

De kijker misleid

Ook in 2020 duikt de kaart weer op: 'Kijk eens hoe rood Amerika nog altijd is?', lijkt Trump te willen zeggen. De kaart impliceert een enorme overwinning, alleen blijft gemakshalve achterwege dat Trump er in 2016 niet in slaagde de zogenaamde *popular vote* te winnen; zo kreeg Hillary Clinton bijna drie miljoen meer stemmen dan Trump.

'De landkaart van Trump is een visualisatie die de kijker misleidt: het zijn namelijk mensen die hun stem uitbrengen, en niet de county's'

In feite is de kaart correct, het aantal weergegeven county's waar hij de overwinning heeft behaald klopt. Toch is de visualisatie vervaardigd op een manier die de kijker misleidt: het zijn namelijk mensen die hun stem uitbrengen, en niet de county's. Wat de kaart niet laat zien is dat veel van de rode county's kleine populaties kennen. Het overgrote deel van de Amerikaanse bevolking woont in de blauwe strepen aan de west- en oostkust van het land. De kaart zegt daarom weinig over de ware politieke verhoudingen. Dit is overigens niet de enige keer dat het Witte Huis zich schuldig maakt aan het verspreiden van misleidende

visualisaties. Zo ging er in 2015 een tweet uit met een visualisatie waarin het lijkt alsof het aantal Amerikanen dat een middelbareschooldiploma heeft gehaald de afgelopen jaren verdriedubbeld is. Het was een diagram met kolommen van boeken waar vijf boeken gelijk stonden aan 75 procent en tien boeken aan 78 procent. En waar de kolommen niet begonnen bij nul op de y-as, zoals zou moeten, maar verderop op de as. Het is een veelgebruikte manier om een verkeerd beeld neer te zetten, iets wat door de toename van datavisualisaties ook vaker gebeurt en waar waakzaamheid geboden is (zie ook trend 3).

visualisatie

– Datavisualisatie als branding tool

De afgelopen jaren is de wereld van datavisualisatie steeds meer samen komen te vallen met andere disciplines. Denk aan *brand identity*, de manier waarop een organisatie zich wenst te identificeren en positioneren. Je ziet steeds vaker dat een bedrijf datavisualisaties gebruikt als onderdeel van zijn merkidentiteit.

Zo is Pentagram, een van de bekendste designstudio's ter wereld, een samenwerking aangegaan met een van de bekendste *information designers*, Georgia Lupi. Pentagram heeft furor gemaakt met *brand identities* voor bijvoorbeeld Microsoft, Shake Shack, Slack en de presidentiële campagne van Hillary Clinton.

Volgens Lupi zal deze samenwerking ervoor moeten zorgen dat datavisualisatie een onderdeel gaat worden van ons dagelijks leven: in wat we consumeren, dragen en zien.

Zij wil met deze samenwerking een brug slaan tussen de nichewereld van datavisualisatie en andere grafische disciplines. Haar doel is om merken te verrijken door gebruik te maken van datagedreven grafische elementen. Vooral omdat bedrijven zoals Pentagram zich nog bezighouden met de meer traditionele

manier van *brand identity*. Lupi heeft al eens eerder met haar bedrijf Accurat meegeholpen bij het opzetten van een systeem van richtlijnen voor datagedreven producten bij IBM, met als doel een algehele en consistente designfilosofie te creëren.

Mode en data samenbrengen

Een recent voorbeeld waarbij datavisualisaties worden gebruikt als *branding tool* is te vinden in de mode-industrie. Voor kledingmerk & Other Stories zocht Lupi naar de data achter de prestaties van drie invloedrijke vrouwelijke wetenschappers – Ada Lovelace (wiskundige), Mae Jemison (astronaut) en Rachel Carson (milieuactivist) – om vervolgens samen een *data-driven* kledinglijn uit te brengen. De patronen op de kleding laten het verhaal van de drie vrouwen zien en maken er vervolgens een draagbaar verhaal van.

Lupi is overigens niet de eerste die de werelden van datavisualisatie en mode samenbrengt. Zo maakt Rachel Binx al jaren sieraden en kleding die gebaseerd zijn op datavisualisatie. Maar door de inspanningen van Lupi is deze ontwikkeling door de mainstream media, zoals *Vogue*, opgepakt.

'De patronen op de data-driven kleding van Georgia Lupi laten de prestaties van drie vrouwelijke wetenschappers zien'

Persoonlijke data

Georgia Lupi is ook een fervent voorstander van *personal branding* via datavisualisatie. Dit wordt perfect geïllustreerd in het project *Dear Data*, een verzameling ansichtkaarten die Lupi en collega-*information designer* Stefanie Posavec naar elkaar stuurden. Op deze kaarten verzonden ze hun persoonlijke data in de vorm van visualisaties. Het geeft een goed beeld van hoe wij op dagelijkse basis omgaan met data en welke rol deze in ons leven speelt. Daarnaast zegt het veel over de persoon, over wie hij of zij is en wat hem of haar beweegt. De kaarten zijn gebundeld in een boek dat een kijkje geeft in het leven van de persoon in kwestie en vooral een beeld schetst van zijn of haar identiteit.

— Datademocratisering binnen datavisualisatie —

Een belangrijke ontwikkeling die zich steeds sterker manifesteert is de zogeheten democratisering van data. Hiermee wordt bedoeld dat iedereen steeds makkelijker toegang krijgt tot data(sets) en de tools om deze te analyseren en verwerken. De tools worden bovendien steeds eenvoudiger in gebruik: met enkele handelingen kunnen de meest geavanceerde analyses en visualisaties worden gemaakt.

Vraag naar tools

In 2019 kocht Salesforce, een softwareleverancier op het gebied van klantrelatiebeheer, het analyse- en visualisatieplatform Tableau voor 15 miljard dollar. Google bleef niet achter en nam het analyse- en visualisatieplatform Looker

‘Er vindt een opmars plaats van *open source data-visualisatie-software*’

over voor bijna 3 miljard dollar. Serieuze investeringen en waarschijnlijk niet de laatste in hun soort. Zowel Salesforce als Google heeft al aanzienlijk geïnvesteerd in eigen datavisualisatietools. Dit zal in de toekomst steeds meer gaan gebeuren. Grote techbedrijven zien steeds meer vraag naar dit soort tools vanuit het grote publiek. Daarnaast vindt er een opmars plaats van *open source* datavisualisatiesoftware.

Gevaar

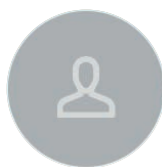
Een groot voordeel van datademocratisering is dat data uit verschillende invalshoeken en door verschillende disciplines kan worden onderzocht. Dit heeft vooral een grote impact op het bedrijfsleven, waarbij door alle lagen

van de organisatie heen, vanwege datademocratisering, belangrijke beslissingen kunnen worden genomen. Toch schuilt er ook een gevaar in democratiseren van data. Mensen die weinig ervaring hebben met het maken van data-analyses en het visualiseren van deze analyses, kunnen de verkeerde conclusies trekken en daarmee de besluitvorming nadelig beïnvloeden. Het feit dat deze tooling nu voor iedereen voorhanden is suggereert dat iedereen ook goede datavisualisaties kan maken. Dit is echter onjuist. Het maken van een goede datavisualisatie blijft een vak. Immers, dat er video-editingsoftware bestaat wil ook niet zeggen dat je daarmee automatisch goede video's kunt maken. <

**Standplaats-
controle KB:
beter zoeken
en vinden**

SCHAT- GRAVEN in eigen magazijn

De KB voert sinds de zomer van 2016 een standplaatscontrole uit op de Bijzondere Collecties. Met circa 600.000 boeken in de magazijnen is dat geen sinecure. Want elk boek wordt van de plank gehaald. En op plaats en vindbaarheid gecontroleerd. Een kijkje achter de schermen.

Angélique de Meijer, Steven van Beest
Standplaatscontroleurs bij de Koninklijke Bibliotheek

De magazijnen van de Koninklijke Bibliotheek (KB) met de Bijzondere Collecties zijn ware schatkamers. Ze omvatten een grote diversiteit aan ‘schatten’, waaronder incunabelen, oude drukken, bijzondere boekbanden, moderne bibliofiele werken, middeleeuwse en moderne handschriften, pamfletten en plakaten, kinderboeken en overheidspublicaties (zestiende tot negentiende eeuw). De KB heeft deze collecties in de loop van ruim twee eeuwen verzameld.

Directe aanleiding voor de standplaatscontrole was de renovatie in 2016 van de magazijnen Bijzondere Collecties. Tijdens deze renovatie heeft de KB alle werken een of meerdere malen intern verhuisd en in een nieuwe volgorde samengevoegd. In het verleden had de bibliotheek al delen van de Bijzondere Collecties regelmatig gecontroleerd en had ze ook door middel van steekproeven controles uitgevoerd, maar tot

een integrale standplaatscontrole kwam het nooit. Tot medio 2016 dus.

Goed collectiebeheer

Systematische standplaatscontrole waarvan verslag wordt gemaakt is een onmisbaar instrument bij goed collectiebeheer. Fouten in de catalogus komen aan het licht en kunnen worden aangepast, wat de vindbaarheid van een boek vergroot. Vermissingen worden gesignaleerd en verkeerd geplaatste boeken teruggevonden. Die boeken kunnen dan ook alsnog worden meegenomen in digitaliseringsprojecten. Beter zicht op de collectie voorkomt bovendien eventuele onnodige uitgaven, omdat de bibliotheek geen boeken aanschaft waarvan al een exemplaar op de plank staat.

Daartegenover staat de verwachting van veel bibliotheekgebruikers dat online gevonden informatie volledig en betrouwbaar is. De standplaatscontrole biedt de mogelijkheid om de

‘De KB heeft de Bijzondere Collecties in de loop van ruim twee eeuwen verzameld’

boeken een voor een, met het boek in de hand, in de catalogus op vindbaarheid te controleren en waar mogelijk de metadata op te frissen.

Volledig gerobotiseerd magazijn

Pas na de start van de standplaatscontrole werd overigens duidelijk dat de KB de ambitie heeft te gaan verhuizen. Hierbij zullen de leesalen en de kantoren worden gescheiden van het magazijn. En de fysieke collecties volgens dit plan duurzaam worden opgeslagen in een volledig gerobotiseerd magazijn met een laag zuurstofgehalte, dat om die reden niet voor mensen toegankelijk zal zijn. Bezoekers en medewerkers zullen voor het vinden van boeken dus nog meer dan voorheen afhankelijk zijn van correcte en betrouwbare metadata. Wat het nut van een goede standplaatscontrole nog eens onderstreept.

Weinig goede voorbeelden

Voor het organiseren van de standplaatscontrole bij de KB waren niet veel goede voorbeelden voorhanden. Het is opvallend hoe weinig literatuur we erover konden vinden. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat bibliotheken geen standplaatscontroles uitvoeren, maar het lijkt erop dat ze hierover geen gegevens naar buiten brengen. Mogen we hieruit concluderen dat standplaatscontrole een gevoelig onderwerp is?

Wellicht zijn bibliotheken huiverig voor het wekken van de suggestie dat de collectie-ontsluiting niet helemaal op orde is. De realiteit wil echter dat het voor iedere bibliotheek haast onvermijdelijk is dat er achterstanden of lacunes ontstaan bij het ontsluiten van erfgoedmateriaal. Dat materiaal behoort immers vaak tot de vroegst verworven collecties en heeft in de loop der tijd heel wat moeten doorstaan. Denk aan invoer van nieuwe catalogiseersystemen, automatiseringsomslagen, verhuizingen, dagelijkse bibliotheekpraktijk en uitleengebruik.

Spellingsvarianten

Over de manier van werken bij de standplaatscontrole Bijzondere Col-

Plannen van een standplaatscontrole: tips & tricks

lecties is van tevoren uitgebreid nagedacht, al werden veel theoretische plannen al vrij snel na het begin van het project ingehaald door de praktijk. Zo was er aanvankelijk nog het idee dat de controleurs in paren zouden werken, waarbij de ene de catalogus bij de hand had en de ander boeken van de plank pakte en de benodigde informatie doorgaf aan zijn of haar collega. Maar al doende bleek dat het veel sneller zou zijn om dit werk door een en dezelfde persoon te laten doen. Het voorlezen van een titel van bijvoorbeeld een Nederlandstalige oude druk geeft de toehoorder geen idee van de spellingsvarianten. En ook niet van eventuele spelfouten die in de catalogus kunnen zitten, terwijl die juist zo cruciaal zijn voor de vindbaarheid. Sowieso is lezen veel sneller dan voorlezen. Ook bleek, helaas, dat de gemiddelde tijd die de controleur nodig had per boek langer duurde dan de vooraf gecalculerde minuut.

Verrijdbare kar als bureau

Uiteindelijk kwamen we uit op de volgende werkwijze voor een team van vier fulltime werkende standplaatscontroleurs: elke controleur was steeds voor een bepaalde reeks kasten verantwoordelijk en kreeg een nieuw aangeschafte verrijdbare kar die hij of zij kon gebruiken als mobiel bureau. Met ruimte erop om naast elkaar een boekenkussen en een laptop te zetten. Op de laptop bevond zich een database met een download uit de catalogus van de voor die gang te controleren basisgegevens van de boeken: signatuur, titel, auteur, jaar van uitgave, impressum en omvang. Daarnaast bood de database de mogelijkheid om de werkzaamheden goed te registreren; zo legden we het aantal gecontroleerde boeken, de doorgevoerde wijzigingen en de nieuwe beschrijvingen in de catalogus vast. Om de boeken op te halen gebruikten we een kleinere kar waarmee we per lading bijna een plank tegelijk konden controleren. Dit scheelde vaak op en neer lopen, en dus een hoop tijd.

‘Het lijkt erop dat bibliotheken geen gegevens over standplaatscontrole naar buiten brengen. Mogen we hieruit concluderen dat het een gevoelig onderwerp is?’

‘In de praktijk bleek dat de gemiddelde tijd die de controleur nodig had per boek langer duurde dan de vooraf gecalculerde minuut’

> Waarop ga je controleren? Alleen of alles op z'n plek staat? Of is dit ook het moment om **metadata** te controleren en eventueel te verbeteren? Het uitvoeren van een steekproef kan een goed beeld geven van de kwaliteit van de metadata. Per collectie kun je kiezen voor een meer of minder uitgebreide aanpak. Het blijft altijd balanceren tussen de kwaliteit van de controle en de tijd.

> Een standplaatscontrole is ook de ideale gelegenheid om een beeld te krijgen van eventuele **schade** binnen de collectie. Voor zover de controleurs die kennis niet al hebben kan een cursus over schadeherkenning handig zijn.

> Kun je medewerkers inzetten die zich volledig aan de standplaatscontrole wijden? Of spreek je met de **reguliere medewerkers** af dat iedereen een paar uur per week bijdraagt? Bij de laatste methode bestaat het gevaar dat de standplaatscontrole door urgentere kwesties raakt ondergesneeuwd.

> Waarop is de controle gebaseerd? Op de **catalogus** of op wat er op de plank staat? Als je van de plank uitgaat zul je ontbrekende (verkeerd geplaatste) titels niet signaleren. Door vanuit de catalogus een lijst te produceren in de volgorde waarop de titels op de plank staan, kun je de planken nalopen en mis je niets.

> Die lijst uit de catalogus kun je inladen in een **database**. Deze geeft de meeste flexibiliteit wat betreft het aanmaken van formulieren waarop je opmerkingen en wijzigingen kunt registreren.

> Met zo'n database kun je eenvoudig de **voortgang bewaken** en de totale hoeveelheid correcties bijhouden. Om gedurende het project de werkwijze nog te kunnen aanpassen en keuzes te maken voor een meer of minder uitgebreide controle is het erg belangrijk om constant te monitoren.

> Waar komt de **werkplek van de controleurs**? Buiten het magazijn werken betekent dat je telkens grote hoeveelheden boeken moet verplaatsen. Werken in het magazijn betekent dat je goed moet nadenken over het scheppen van de juiste werkomstandigheden voor de controleurs in het kader van de Arboret. Denk hierbij aan ergonomisch verantwoord meubilair, warme kleding en zo nodig internetvoorziening.

> Het gebruik van **goed en praktisch materiaal**, zoals handige karren en veilige trapjes, is niet alleen belangrijk voor de veiligheid van de controleurs en de collecties, maar ook voor een soepele workflow.

> Wie voeren indien nodig de **aanpassingen van de metadata** uit? De standplaatscontroleurs zelf of anderen? Als de controleurs het zelf mogen doen zorgt dat voor meer afwisseling in het werk, wat de eentonigheid vermindert en ook de nauwkeurigheid ten goede komt. Wel vereist deze werkwijze van de controleurs een bredere kennis – van de materialen en het catalogiseren ervan.

> Zorg voor **duidelijke afspraken** tussen de standplaatscontroleurs, (andere) catalogiseerders, collectiespecialisten en de afdeling IT. Welke wijzigingen kunnen zonder overleg worden doorgevoerd en welke bulkwijzigingen automatisch? Waar willen de anderen graag van op de hoogte worden gehouden?

Geen internet

In het begin hadden we in het magazijn niet de beschikking over internet. Het wifinetwerk van de KB liet het vanaf enkele meters van de ingang van het magazijn afweten. Dit betekende dat wanneer de controleur fouten in de catalogus opmerkte, hij of zij daarvan een aantekening moest maken in de database. Om de wijziging vervolgens op de werkplek buiten het magazijn door te voeren in de catalogus. Dit was nogal een omslachtig proces. Vooral bij boeken en series die ingewikkelde bibliografische zoekklussen opleverden. En die uitgebreid gefotografeerd moesten worden om te voorkomen dat de controleurs de boeken moesten meenemen buiten het magazijn. Dit hele proces konden we drastisch versimpelen toen er een apart wifinetwerk voor het magazijn beschikbaar kwam. De controleurs konden wijzigingen nu onmiddellijk ter plekke in de catalogus doorvoeren.

Dikke trui in 18 graden

Daarnaast was de KB van mening dat het niet de bedoeling zou zijn om de standplaatscontroleurs 40 uur per week in het magazijn te laten werken. Hoewel veel bibliotheekmedewerkers (maar half) grappend zullen zeggen dat ze deel uitmaken van de bibliotheekcollectie, hebben boeken en mensen toch echt verschillende behoeften. Zo ontbreekt het in het magazijn aan daglicht en is het met 18 graden te koel om zonder extra trui controlewerk te verrichten. Deze omstandigheden deed de KB besluiten om de werkplekken buiten het magazijn in stand te houden, zodat de controleurs afwisselend zowel in het magazijn als daarbuiten aan hun bureau konden werken.

Hoewel eerst was besloten om zo mobiel mogelijk te werken en daarmee ook de installatie van permanent meubilair in het magazijn te vermijden, heeft de KB later toch gekozen voor het installeren van volwaardige bureaus. Inmiddels was namelijk de verhuizing van het volledige KB-depot in beeld gekomen. En werd het duidelijk dat ook

de collega's van de standplaatscontroleurs nog vele andere voorbereidende werkzaamheden zouden verrichten. Zo veranderden de controleurs van de KB in de loop van de tijd van magazijnnomaden naar gesetelde medewerkers met een vaste werkplek.

Geestdodende klus

En dan het controleren zelf: wat kwamen we zoal tegen? Boeken die in het magazijn op de plank stonden maar niet in de catalogus waren terug te vinden bijvoorbeeld. Al waren ze slechts in enkele gevallen nooit beschreven. Vaker bleek dit gat in de catalogus te wijten aan de overgang van een papieren standcatalogus naar een digitale catalogus. De papieren cataloguskaartjes, soms nog in negentiende-eeuws handschrift geschreven, zijn indertijd stuk voor stuk handmatig ingevoerd in het Gemeenschappelijk Geautomatiseerd Catalogiseersysteem, het GGC. Dit werk moet op zijn zachtst gezegd tamelijk geestdodend zijn geweest. Een taak die begrijpelijkerwijs regelmatig typefouten opleverde en waarbij er waarschijnlijk ook wel eens per ongeluk een kaartje werd overgeslagen. En wie weet waren sommige kaartjes al

'De standplaatscontroleurs veranderden in de loop van tijd van magazijnnomaden naar gesetelde medewerkers met een vaste werkplek'

eerder uit de kaartenbak verdwenen. Hoe het ook zij, veel van dit soort titels kwamen we pas bij de standplaatscontrole weer tegen.

Rare fouten

In veel andere gevallen bleken zogenaamde geautomatiseerde conversies de boosdoeners van fouten in de catalogus. Daarbij worden datasets met beschrijvingen van verworven titels automatisch doorgevoerd in het catalogiseersysteem van de bibliotheek. Het is immers zonde van de tijd om titels die al zijn beschreven in een ander systeem opnieuw handmatig te beschrijven. Zeker als die beschrijvingen in bulk in het systeem kunnen worden ingevoerd. Het nadeel is dat zo'n conversie soms rare fouten oplevert. Titels stonden nu ongemerkt dubbel in het systeem bijvoorbeeld. Of er waren exemplaren automatisch aan de verkeerde beschrijving toegevoegd. Dit soort kwesties kwam door de standplaatscontrole aan het licht.

Interessant historisch materiaal

Een derde categorie titels waarbij we relatief veel lacunes in de catalogus vonden, was die van de overheidspubli-

caties. Het gaat hier om zestiende- tot negentiende-eeuws drukwerk dat landelijke of regionale overheden uitgaven om bijvoorbeeld overheidsbesluiten bekend te maken. Veel van deze uitgaven, vaak maar een paar pagina's dik, zijn op een gegeven moment gebundeld om ze beter te kunnen bewaren. De titels zijn veelal zo gestandaardiseerd dat ze maar weinig idee geven van de inhoud. Om de extra metadata te kunnen toevoegen die een onderzoeker nodig heeft om teksten over een bepaald onderwerp te kunnen vinden, zou de catalogiseerder eigenlijk elke tekst moeten doorlezen. Daar is vaak geen tijd voor geweest, wat in veel gevallen (te) generieke verzameltitels heeft opgeleverd. Denk aan 'Band met achttiende-eeuwse overheidspublicaties'.

Hoewel de teksten vol staan met ellenlange standaardformuleringen en juridisch jargon betreft het hier potentieel interessant historisch materiaal. De standplaatscontrole heeft in kaart gebracht hoeveel van dit soort materiaal zich verscholen houdt achter deze verzameltitels.

Het eind in zicht

Al met al is er dus een hoop arbeid verricht, en het werk is nog niet gedaan. In de loop van het project zijn onze werkwijze en doelstellingen meerdere keren aangepast en aangescherpt. Het belang van de standplaatscontrole is in die tijd alleen maar helderder geworden. Van alle titels die van de plank zijn gepakt is er 2,6 procent voorzien van een nieuwe catalogusbeschrijving. En in 7,3 procent van de gevallen is er metadata aangepast en verbeterd. Klussen die te omvangrijk waren voor de standplaatscontroleurs om zelf op te lossen zijn in ieder geval gesignaleerd. Hiermee is er zicht op het werk dat nog gedaan moet worden om álles wat er in de KB-magazijnen op de plank staat vindbaar te maken. <

N.B. Door de coronacrisis en het sluiten van de bibliotheken was het helaas niet mogelijk om dit kijkje achter de schermen ook in beeld weer te geven.

In Memoriam Hugo Benne

Op 19 april overleed Hugo Benne, informatie-professional in hart en nieren. Collega-docenten en studenten van De Haagse Hogeschool en vele anderen in het vakgebied zijn geschokt door zijn plotselinge dood.

Hugo blijft in onze herinnering als de man die voor ieder onderwerp uit het informatiedomein interesse had en er zich vol overgave in verdiepte. Onderwerpen waar hij zich mee bezighield liepen uiteen van tekst- & datamining tot informatievaardigheden, DIV, social media, data science en innovaties in het algemeen. Met de IDM-opleiding als basis puilt zijn CV uit van de gevolgde opleidingen en trainingen én een master Onderwijskunde.

Bovendien was Hugo zeer goed in staat om zichzelf altijd weer nieuwe onderwerpen en technieken aan te leren. Hij was dan ook werkzaam in veel verschillende rollen en bij diverse instellingen, zoals Adlib en een aantal bibliotheken. Daarbij speelde zijn talent om kennis over te dragen vaak een rol. Als docent bij De Haagse Hogeschool en als trainer bij GO opleidingen en VOGIN heeft Hugo ongelofelijk veel vakgenoten op weg geholpen. Bij VOGIN voegde hij als docent nieuwe elementen toe op zowel didactisch als inhoudelijk gebied, met name op het terrein van textmining.

Hugo werd door studenten en cursisten geroemd om zijn brede en diepe kennis van zaken, enthousiasme en hulpvaardigheid. Ook in kleiner verband hielp hij vakgenoten en organisaties graag verder. Collega's en studenten bestookte hij met tips voor het volgen van online courses en webinars op ons brede vakgebied. En via het bedrijf Let's Inform dat hij samen met Heleen Hoes runde, verzorgde hij vele adviezen en trainingen, van informatievaardigheden tot data analytics.

Ook buiten het werk zette hij zich graag in voor anderen, getuige zijn vele vrijwilligersactiviteiten op het gebied van cultuur en, alweer, ons vakgebied. We verliezen in Hugo een gedreven professional en een heel fijne collega op wie we konden bouwen. <

Peter Becker en Jos van Helvoort, De Haagse Hogeschool

Ronald
de Nijs:

'Ik ben
niet
iemand
die
graag
praat,
ik stel
liever
vragen'

Ronald de Nijs en IP zijn één. Hij is er vanaf de start van het blad bij. Toch nam hij – na ruim 23 jaar – afscheid als eindredacteur bij IP. En ging hij op 1 april aan de slag als netwerkredacteur bij het Netwerk Digitaal Erfgoed. Een terugblik op de afgelopen decennia.

Als we Ronald de Nijs (55) spreken kunnen de meeste redacteuren zich geen IP zonder de eindredacteur voorstellen. Sinds de dagen dat de bladen *Open* en *Login* zich samenvoegden heeft De Nijs voor IP gewerkt. Maar hij heeft het niet alleen hoeven doen: ‘Toen ik bij IP startte was er een externe nieuwsredacteur en een externe hoofdredacteur. Die laatste was Wim Verbei. Hij heeft dat acht jaar gedaan en mij de kneepjes van het vak geleerd. Zoals het maken van bladen. Dat was nodig; ik had hier toentertijd weinig ervaring mee.’

Uitgeverijen

Al vroeg wist De Nijs dat hij bij een uitgeverij wilde werken. Zijn vader was grafisch vormgever, waardoor het werkveld hem bekend was. Na zijn middelbare school besloot hij naar de Frederik Muller Academie te gaan. Deze had twee studierichtingen: de bibliotheekopleiding en de opleiding Boekhandel en Uitgeverij. De Nijs koos de laatste. Dat leidde tot zijn eerste baan als redacteur, bij Gaade Uitgevers. Deze uitgeverij was gespecialiseerd in kunst-, teken- en schilderboeken.

Maar na een jaar werd hij ‘eruit geknikkerd’; de omzet bleef achter bij de verwachtingen. De Nijs besloot weer de schoolbanken in te kruipen. Ditmaal moderne letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Terwijl hij zijn scriptie schreef over dichtbundels van Louis Couperus, ging hij aan de slag als corrector en redacteur voor literaire en non-fictie-uitgeverijen. Zijn studie maakte hij niet af. Spijt? ‘Nee, al vond mijn omgeving het wel jammer. Maar het heeft zo moeten zijn. Een paar jaar later kwam ik terecht bij het blad *Open*, dat in 1997 samen met *Login* IP werd.’

In eerste instantie ondersteunde hij de redactie van IP, later werd hij redactiesecretaris. Daarnaast werkte hij als eindredacteur voor het magazine *i&i | informatie & informatiebeleid*, dat net als IP toentertijd bij Otto Cramwinckel Uitgever verscheen. ‘Ik draaide voor-

Vincent M.A. Janssen

Redacteur bij IP en freelance informatie-professional

Mirjam Raaphorst

Redacteur van IP en dienstcoördinator bij de KB

‘De rol van robots in openbare bibliotheken bijvoorbeeld verdient meer aandacht dan ze nu krijgt’

Bloggen met een neus voor lekker eten en drinken

Wat lezers misschien niet weten is dat De Nijs ook voor andere platformen dan IP schreef. ‘Toen ik 40 werd vond ik het tijd voor iets nieuws. Omdat ik alles met eten en drinken interessant vind, ben ik een website met culinair nieuws begonnen: *Zestz*. Dat heb ik tien jaar naast IP gedaan’. Bloggen vond De Nijs verfrissend en leerzaam. Dat wat hij daar leerde paste hij toe op IP en andersom.

namelijk productie. Dat moest ook wel, IP en *i&i* verschenen respectievelijk elf en zes keer per jaar. Maar toen *i&i* verdween kreeg ik van de uitgever de kans om me volledig te focussen op IP; ik had nu mijn handen vrij om zelf meer te gaan schrijven.’

Andere tijd

In die dagen zag het blad er heel anders uit. ‘IP was vooral gericht op traditionele bibliotheken. We schreven over zaken als het ontsluiten van informatie, maar wel met een IT-randje. Er waren slechts een aantal pagina’s in kleur, de rest was in zwart-wit om kosten te besparen.’

De Nijs kwam er snel achter dat het maken van een vakblad anders was dan de boeken die hij gewend was: ‘Ik leerde dat bladen echt een ander medium zijn. Het bladritme is heel belangrijk: een fijne afwisseling van invalshoeken, onderwerpen en beeld.’ Ondertussen kwam er ook een website bij. ‘Daar waren we al vroeg mee. Gelukkig had ik mijn collega’s. Drie betaalde medewerkers kon toen nog, we hadden veel advertentie-inkomsten. Die namen gaandeweg af, waardoor we eind 2010 afscheid moesten nemen van de derde en laatste hoofdredacteur van IP, Bram Donkers. En later ook van de nieuwsredacteur. Dat was jammer.’ Maar de vrijwillige redactie veranderde gelukkig niet; de redactieleden kwamen uit allerlei delen van de sector en hielpen het blad te vullen.

Redactie

De redactie heeft De Nijs altijd gesteund. ‘Na het vertrek van hoofdred-

dacteur Donkers ontstond het idee om bij elk nummer iemand mee te laten helpen bij de eindredactie. Daar kwam de redactie zelf mee. Hartverwarmend vond ik dat. Ik heb het blad nooit alleen hoeven maken.’

De Nijs stelde de redactie met zorg samen, ze moest een afspiegeling zijn van de sector. ‘De samenstelling van de redactie werd breder, want de sector werd dit ook. Zo kwamen er digitaalergoedspecialisten en een IT’er bij. Ook wilde ik graag wat verjonging, omdat het vakgebied verjongde. Dat is gelukt, de gemiddelde leeftijd ging gestaag omlaag.’

Mentorrol

De eindredacteur probeerde het groepsgevoel bij de redactie te versterken, hij wilde een echt team hebben. Dat lukte, met hem als spil. ‘We werken met vrijwilligers, dat is soms hard trekken. Daarom heb ik gaandeweg meer de regie genomen. De redactie bedenkt ideeën en schrijft, ikzelf maak de plannings, denk na over de opzet van het blad en heb de contacten met de externe auteurs. Ik merkte de laatste jaren dat de redacteuren het ook drukker kregen. Deze manier van werken scheelde hen tijd.’

Voor sommige redacteuren – inclusief de auteurs van dit stuk – vervulde De Nijs een mentorrol. Hier was hij zich, tot op de dag van dit interview, niet echt van bewust. ‘Ik vond het leuk om mensen te helpen met het schrijfproces. Dat was arbeidsintensief, maar ik deed het met plezier.’ Die inzet was volgens De Nijs nodig; niet alle redacteuren en auteurs hebben veel schrijfervaring.

‘Het was mooi om te zien hoe auteurs na verloop van tijd betere stukken gingen afleveren.’

Emoji's en ethiek

Samen met de redactie maakte De Nijs de meest interessante ontwikkelingen mee in het vakgebied. Haast te veel om op te noemen. Wat hem het meest is bijgebleven is hoe digitalisering als katalysator werkte voor de verbreding van het vakgebied. Artikelen over emoji's, factchecking en cybersecurity vindt hij enorm boeiend. Dat geldt ook voor ethiek: ‘Hier wordt momenteel veel over nagedacht. IP wijdde er eind 2019 zelfs een heel nummer aan.’ In het verlengde hiervan ziet De Nijs dat er meer aandacht is voor het zichtbaar maken van *queer* en andere niche-collecties. ‘Het is goed dat we met andere ogen naar ons vakgebied kijken.’

‘Ook ben ik benieuwd naar hoe de *libraries resist*-beweging zich verder ontwikkelt. Bibliotheken zouden wat vaker op de barricade mogen staan, zeker als het gaat om toegang bieden tot alle informatie voor iedereen. Daarnaast kijk ik uit naar de vervolgstappen die worden gezet bij het samenbrengen en verbinden van collecties, data en instellingen.’

Paniekmails

Zelf hield De Nijs het vooral bij interviews, dat vindt hij het leukst. ‘Ik ben niet iemand die graag praat, ik stel liever vragen.’ Een van zijn meest bijzondere interviews was met Bert Sliggers, over zijn eroticacollectie. ‘Dat was zo'n bijzondere man. En die verzameling liet ook goed de verbreding van IP zien.’ Het blad bracht De Nijs in gesprek met interessante personen. Zijn interview met Ronald Prins, toentertijd CEO van Fox-IT, maakte veel indruk op hem. ‘Prachtig dat je namens IP bij zo'n grote naam binnenkomt. Dat vond ik een hele eer.’

Het was echter niet altijd feest bij het blad. ‘In de eerste jaren van IP was het soms spannend of een nummer vol en op tijd af kwam. Stukken kwamen laat binnen, soms vlak voordat ze naar de drukker moesten.’ Strakker plannen

‘Ik ben benieuwd naar hoe de *libraries resist*-beweging zich verder ontwikkelt’

‘De sector verdient een mooi vormgegeven blad. Mensen onderschatten soms hoe belangrijk de opmaak is’

Monsieur Plusfours

Ook nu houdt De Nijs actief een blog bij, Monsieurplusfours.nl. Naast culinair nieuws is daar aandacht voor lifestyle, tentoonstellingen, antiek en boeken. De naam van zijn blog doet al vermoeden dat De Nijs een liefde heeft voor het Franse. Ontspannen doet hij dan ook het liefst in Parijs: ‘Daar ben ik een gelukkig mens. Parijs gaat boven alles. Ik reis er minstens een keer per maand naartoe en geniet daar van de Franse cultuur, gastronomie, musea, tentoonstellingen en brocantemarkten.’ Als hij in Nederland is leest hij graag kunst-, culinaire en woonbladen. Die waren een inspiratie voor het visueel aantrekkelijker maken van IP. ‘De sector verdient een mooi vormgegeven blad. Mensen onderschatten soms hoe belangrijk de opmaak is; dat speelt een grote rol bij het vertellen van een verhaal.’

was de belangrijkste les voor De Nijs. ‘Uiteindelijk kwam het altijd goed, al moest ik regelmatig paniekmails versturen om op het laatste moment kopij te krijgen. Het blad heeft nooit vertraging opgelopen, maar het was af en toe stressvol.’ Meer voorbeelden van zaken die niet goed gingen heeft De Nijs niet: ‘Ik heb een slecht geheugen voor mislukkingen.’

Robots

De Nijs ziet veel ontwikkelingen die de komende nummers van IP kunnen vullen. Is er een thema dat hij zelf nog graag had willen uitwerken? ‘Robots,’ antwoordt de oud-eindredacteur snel. ‘Daar had ik graag een themanummer over willen maken. De rol van robots in bijvoorbeeld openbare bibliotheken verdient meer aandacht dan ze nu krijgt.’

Verbinden

Voor de toekomst van het blad heeft De Nijs nog meer wensen. Hij hoopt dat IP nog lang kan bestaan. ‘IP is het cement tussen de verschillende sectoren in de informatiesector. In het vakblad komen bibliotheken, archieven en ook digitaal erfgoed samen. IP is een verbindende factor.’

De Nijs verwacht dat instellingen in de komende tijd nog meer gaan samenwerken dan nu. Om dit goed te kunnen doen hoopt hij dat er een redacteur aanschuift vanuit de overheid en de profitsector. ‘Dan kunnen we nog beter de ontwikkelingen aldaar belichten. En ja, dat mag ook meer digitaal.

Ook al blijft het lastig en vergt het een grote investering om IP digitaal goed vorm te geven.’

Nieuwe baan

Intussen is De Nijs op 1 april begonnen als netwerkredacteur voor het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE). ‘In die functie communiceer ik naar de erfgoedsector over alle projecten en producten van het NDE. Ik vertel verhalen over de werkzaamheden van het NDE en de mensen achter het netwerk. Wie zijn ze, wat beweegt ze, welke uitdagingen komen zij tegen en hoe gaan ze daarmee om?’ Hiervoor maakt hij gebruik van alle ervaringen die hij bij IP heeft opgedaan en het netwerk dat hij daar heeft opgebouwd. Deze nieuwe functie is voor De Nijs dan ook geen breuk, maar een overgang. ‘Dit is een mooie kans die ik niet voorbij kon laten gaan. De erfgoedsector heeft een enorme sprong gemaakt, het is een interessante wereld vol met nieuwe ontwikkelingen. Ik ben blij dat ik mijn creatieve kijk op onderwerpen nu kan inzetten voor het NDE. Alles valt daardoor op zijn plek.’

Afscheid

Het zal voor velen nog even wennen blijven dat De Nijs niet langer voor het blad werkt. Toen hij zijn vertrek aankondigde werd hij overspoeld met reacties, allemaal positief en vol lof. ‘Ik heb het werk altijd zo goed mogelijk proberen te doen, met veel liefde en inzet voor het blad, de sector en de redactie. Het is fijn om die bevestiging nu te krijgen.’

An underwater photograph of two divers swimming in clear blue water. The scene is overlaid with a grid of white squares on a dark background. The divers are positioned in the center, with one slightly above the other. The lighting is bright, creating a shimmering effect on the water's surface.

Meer dan 1.000 full-text
tijdschriften om te **ontdekken**

MLA
International
Bibliography
with Full Text

Deze nieuwe databank van de Modern Language Association (MLA) en EBSCO combineert de vooraanstaande index voor onderzoek op het gebied van taal, literatuur, linguïstiek, retorica, folklore en film met full-text voor meer dan 1.000 tijdschriften, waaronder veel van de meestgebruikte tijdschriften in de *MLA International Bibliography*. Deskundige resultaten zijn gegarandeerd.

Vraag proef-
toegang aan

Neem voor gratis proeftoegang contact op met uw vaste contactpersoon bij EBSCO, of ga naar <https://www.ebsco.com/mla>

EBSCO

Onderwijs tijdens de coronaperiode

Heerde is zwaar getroffen door het coronavirus. De Noordgouw, de plaatselijke school voor voortgezet onderwijs, is gesloten. Desalniettemin biedt ze in deze periode een handjevol leerlingen een plek om te werken, omdat dit thuis niet kan. Eén van die leerlingen is Maaïke Sinnema,

14 jaar en leerling van havo 2. Haar moeder is jeugdarts bij de GGD en intensief bezig met de bestrijding van het coronavirus. Er is echter nog een andere reden voor Maaïkes aanwezigheid op school: thuis kan ze zich maar moeilijk concentreren, omdat daar veel leukere dingen zijn om zich mee bezig te houden. Hoe vindt ze het om

iedere ochtend naar De Noordgouw te komen? 'Eerst wel een beetje raar, maar nu ben ik er wel aan gewend.'

Online thuisonderwijs gedurende een langere periode is een grote verandering in vergelijking met klassikaal onderwijs. Niet alleen voor leerlingen, maar ook voor docenten. In slechts een paar dagen tijd moesten leerkrachten hun lessen geschikt maken voor online toepassingen. Hoe doet een docent lichamelijke opvoeding dat? Maaïke: 'Een groepje leerlingen moet verschillende gymoefeningen doen. Wij maken daar dan een filmpje van. Eén van ons monteert dat en stuurt het filmpje naar de docent.' Jullie houden bij die oefeningen toch wel anderhalve meter afstand?, vraag ik. 'Tuurlijk', lacht Maaïke, 'daar zijn we al aardig aan gewend!' Het leuke aan deze oefening vindt Maaïke dat ze klasgenoten ziet, want die mist ze nog het meest. 'Online hebben we wel contact, maar dat is toch anders.'

Tineke van Ommeren, voorzitter Beroepsvereniging Mediathecarissen Onderwijs (BMO) en mediathecaris/onderwijsinstructeur De Noordgouw Heerde

Wijziging artikel 45 UAVG na initiatief KVAN/BRAIN

Goed AVG-nieuws voor alle archiefinstellingen die niet onder de Archiefwet vallen. De ministers van Justitie en Veiligheid en OCW hebben positief gereageerd op de brief van KVAN/BRAIN om hen dezelfde uitzonderingen te verlenen als de archiefbewaarplaatsen. Dit gebeurt door een gewijzigd artikel 45 in de Uitvoeringswet AVG op te nemen.

In het huidige artikel 45 worden uitzonderingen gemaakt op enkele AVG-rechten van burgers, zoals het recht op inzage, rectificatie, beperking van de verwerking en gegevensoverdraagbaarheid. Helaas geldt dat alleen voor archieven die in archiefbewaarplaatsen worden beheerd. Dat betekent dat die uitzonderingen niet gelden voor instellingen zoals het NIOD, Atria, Beeld en Geluid, het CBG, het Katholiek Documentatiecentrum en vele andere niet-archiefbewaarplaatsen. Deze instellingen moeten nu dus verzoeken honoreren van burgers die hun gegevens gewijzigd willen zien. Of van burgers die willen weten welke gegevens de instelling over hen heeft en daarvan kopieën willen hebben, of zelfs deze gegevens aan een andere instelling willen overdragen. Dit betekent niet alleen een enorme werkbelasting voor deze instellingen, maar het kan ook verlies van historisch waardevolle gegevens tot gevolg hebben. Dat kan nooit de bedoeling van de AVG zijn, die ruimte biedt voor een bredere interpretatie.

Gelukkig zijn de beide ministers ingegaan op het verzoek van KVAN/BRAIN om die ruimte ook te nemen. In de nieuwe conceptversie van de wettekst Uitvoeringswet AVG, die dit voorjaar de internetconsultatie ingaat, zijn de uitzonderingen voor archiefbewaarplaatsen in het nieuwe artikel 45 uitgebreid tot 'archieffcollecties van publiek toegankelijke instellingen die archieven van blijvende waarde voor het algemeen belang beheren en geen winstoogmerk hebben'.

Nieuw: handreiking AVG en Archiefwet

De langverwachte handreiking *Weten of vergeten?* is uit. Deze brengt voor informatieprofessionals bij de overheid in beeld hoe in de dagelijkse praktijk om te gaan met de AVG in samenhang met de Archiefwet. Anders dan vaak wordt gedacht spreken Archiefwet en AGV elkaar niet tegen, maar zijn ze prima met elkaar te combineren. Sterker nog: een goede uitvoering van de AVG kan niet zonder ook de Archiefwet uit te voeren en andersom.

Meer over de handreiking vind je op kvanbrain.nl waar ze ook kosteloos te downloaden is.

KNVI benoemt fellows

De KNVI vraagt prominente leden om zich actief in te zetten voor de vereniging onder de noemer 'Fellow van de KNVI'. Vorige maand heeft ze de eerste lichting fellows benoemd, inmiddels ruim twintig.

Op de website van de KNVI (www.knvi.nl/over-knvi#fellows) staan de naam en expertise van de fellows vermeld. Ze gaan vanuit hun kennis en kunde in op inhoudelijke vragen van leden van de vereniging, externe stakeholders en de (vak)pers en geven antwoord via LinkedIn, mail of telefoon via het KNVI-secretariaat.

Het benoemen van de fellows past bij de ambitie van de KNVI om de bijdrage aan het maatschappelijk debat te vergroten en inhoudelijke onderwerpen te agenderen. Daarnaast wil de KNVI haar positie als 'de beroepsorganisatie voor informatieprofessionals' verder ontwikkelen.

Smart Humanity niet door in fysieke vorm

De organisatie van Smart Humanity, gepland op 3 november 2020 in de OBA in Amsterdam, heeft besloten het event in zijn bekende vorm niet door te laten gaan. De onzekerheden die het coronavirus met zich meebrengt zijn daarvan de reden. De organisatie is momenteel nog op zoek naar een nieuwe vorm waarmee leden ook dit najaar weer de gelegenheid hebben om elkaar te ontmoeten en kennis op te doen.

IP'ers in crisistijd: meebouwen aan veranderende wereld

We zijn inmiddels enkele weken onderweg in onze intelligente lockdown. De hoos aan grappige gifjes is wel voorbij, de wc-rollen *challenges* hebben we gehad en het lijkt erop dat we gelaten de dagen doorkomen. Met enorme verschillen in beleving. Kleine ondernemers dreigen failliet te gaan, strandtenten zijn voorlopig niet open, bibliotheken blijven dicht, musea zijn gesloten, de theaters hebben geen idee of ze ooit weer met volle zalen kunnen spelen en hele bedrijfssectoren lijken nagenoeg te verdwijnen. Het UWV kan de aantallen bijstandsaanvragen niet snel genoeg aan. Aan de andere kant zijn er sectoren waarin medewerkers heel lange dagen maken en uitkijken naar een eerste verlofdag. Iedereen heeft zo zijn eigen verhaal, en velen hebben hun kleine en grotere drama's die ze meemaken. Het zijn bijzondere tijden.

'VOELEN' OOK BELANGRIJK

Dichter bij huis zien we nu ook de effecten van thuiswerken en geen contact meer hebben. De inzet van technologie wordt geroemd – op LinkedIn komen we trotse managers tegen die hun medewerkers openlijk steun betuigen en de zoveel-duizendste goed werkende werkplek-op-afstand onderstrepen. De techniek staat steeds meer voor niets. In veel teams begint men echter de contacten te missen, de fysieke nabijheid van de ander, het goede gesprek. We komen erachter dat naast zien en horen ook 'voelen' belangrijk is. Online samenwerken is leuk, maar gaat per saldo langzamer – merken we. De lastigste gesprekken stellen we uit, want die lukken niet goed over de telefoon, zeker niet bij onbekenden. We ervaren de beperkingen van de hightech maar al te goed. Technologie verandert de wereld, maar er zijn dus ook duidelijk grenzen.

ETHISCHE DILEMMA'S

De informatieprofessionals hebben naast hun bijdrage aan het maken van technologie en het ondersteunen bij het gebruik van technologie ook de opdracht om de ethische dilemma's van hun vakgebied te zien, te benoemen en bespreekbaar te maken. Van het maken van plannen voor een beter archief- of documentair informatieplan tot het vinden van de juiste informatie. Van bewijzen voor een complottheorie tot de mathematische modellen van onze topwetenschappers. Van de invloed van G5 op je hersenschors tot het betrekken van digibeten bij maatschappelijke debatten. De wereld verandert, en wij bouwen daar zo constructief mogelijk aan mee.

*Wouter Bronsgeest (duovoorzitter KNVI)
en Sandra de Waart (secretaris KNVI)*

'We ervaren de beperkingen van de hightech maar al te goed'

EEN NIET ZO INTELLIGENTE LOCKDOWN

Door de sluiting van scholen en bibliotheken is ook de toegang tot fysieke collecties afgesneden. Daarmee wordt ineens de omvang zichtbaar van gescande werken die op grond van het auteursrecht niet online beschikbaar mogen worden gemaakt. Wel of geen *fair use*: Internet Archive en Authors Guild worden het niet eens.

Stel. De regering kondigt op zondagavond een maatregel aan die het met ingang van de volgende ochtend voor scholieren, studenten, docenten en onderzoekers onmogelijk maakt om boeken en andere materialen uit alle bibliotheken te raadplegen. Het klinkt als een bizarre maatregel van een dictatoriaal bewind onder leiding van een achtervolgingswaaninnige. Maar op 15 maart jongstleden gebeurde het hier in de polder. En niet alleen hier. Medio april hadden volgens Unesco ruim anderhalf miljard onderwijsvolgenden wereldwijd geen toegang tot hun school, universiteit en bibliotheken. In 192 landen was alles verplicht gesloten. In nog eens vijf landen mochten scholen in sommige minder zwaar getroffen regio's eventueel nog openblijven. In Burundi, Nicaragua, Turkmenistan, Tadzjikistan en Wit-Rusland gingen kinderen en jongeren nog wel gewoon naar school.

Gezien de opmars van het Covid-19-virus en de bezorgdheid onder ouders en docenten hadden rege-

ringen geen andere keus. En zo dramatisch was het allemaal ook niet – bij ons althans. Docenten schakelden zo goed en zo kwaad als het ging over op onderwijsop afstand. Voor de meeste kinderen die het thuis zonder laptop of internet moesten stellen, werd een oplossing geregeld. Bedrijven stelden hun streamingdiensten tijdelijk gratis ter beschikking, en veel uitgeverij namen de toegangsdrempels tot grote hoeveelheden online onderwijs- en studiemateriaal weg.

Zwart gat en verweesde werken

Niettemin maakt de coronacrisis een ding pijnlijk zichtbaar: de omvang van wat bibliothecarissen *the 20th century black hole* hebben gedoopt. Het zijn de boeken (en andere werken van muziek, film, fotografie, et cetera) die anno 2020 niet meer in de handel verkrijgbaar zijn, fysiek noch digitaal, maar nog wel auteursrechtelijk beschermd zijn. Of *kunnen* zijn, maar waarvan niet bekend is of dat zo is en zo ja, wie de rechthebbenden zijn: de 'verweesde werken' (*orphan works*).

Het zijn de titels die vaak nog wel ergens op een bibliotheekplank staan, die met de 'intelligente lockdown' (premier Rutte) op slag onbereikbaar werden. Ze zijn niet meer in de handel omdat het opnieuw laten drukken, dan wel het laten digitaliseren en als e-book verkopen, niet rendabel is. De enige mogelijkheid die dan resteert is dat iemand het heeft gescand en op internet heeft gezet.

(On)gecontroleerd uitlenen

Het in San Francisco gevestigde Internet Archive (IA) van internetmiljonair en zelfbenoemde *digital*

librarian Brewster Kahle heeft al enige tijd een Open Library. Na een eenvoudige registratie met naam, e-mailadres en wachtwoord ben je lid en kun je een gescand werk voor twee weken lenen. Gedurende die periode moeten andere gegadigden op hun beurt wachten. *Controlled digital lending* wordt dit genoemd, of ook wel *one copy, one user*.

Om het leven 'onder corona' voor scholieren, studenten en docenten wat makkelijker te maken besloot het Internet Archive op 24 maart de *one copy, one user*-beperking op te heffen. De Open Library werd omgedoopt tot National Emergency Library. Tot eind juni, of zoveel langer als de lockdown duurt, kan iedereen elk van de 1,4 miljoen titels lenen: *one copy, many users*. Niet alleen inwoners van de Verenigde Staten, maar alle ruim zeven miljard wereldburgers voor

Frank Huysmans

Bijzonder hoogleraar
bibliotheekwetenschap aan de UvA
en zelfstandig onderzoeker en adviseur
bij WareKennis

zover zij over internettoegang beschikken.

De Amerikaanse en Britse auteursverenigingen waren des duivels. Veel auteurs verdienen bar weinig aan hun werk. Het *controlled digital lending* van de Open Library was hen al een doorn in het oog. En nu presteerde internetmiljonair Kahle het om eenzijdig de auteursrechtelijke bescherming opzij te schuiven en daarmee hun mogelijkheid om inkomsten te genereren.

Evenwicht en fair use

Idee achter het auteursrecht is dat het een evenwicht creëert tussen de belangen van de makers en die van de cultuur en de samenleving. Makers hebben recht op een eerlijke beloning voor hun creatieve arbeid. Hun werken krijgen daarom voor een bepaalde tijd bescherming. Daartegenover staat het publieke belang van een zo ruim

mogelijke toegang tot creatieve uitingen voor de leden van een cultuur c.q. de samenleving.

Een belangrijke bepaling in het Amerikaanse auteursrecht is die van *fair use*. Je hoeft als ge-

bruiker, vereenvoudigd gezegd, geen toestemming te vragen aan rechthebbende(n) om gebruik te maken van een werk als je kunt beargumenteren dat jouw gebruik een 'redelijk' doel dient (bijvoorbeeld zelfstudie), de impact voor de makers beperkt is en de marktwaarde van het werk niet substantieel schaadt.

Het IA verdedigt zijn initiatief door zich te beroepen op de Unesco-

schatting (de anderhalf miljard die van hun onderwijs zijn afgesneden) en te stellen dat het gebruik van de noodbibliotheek in deze bijzondere omstandigheden een vorm is van *fair use*. Omdat de meeste titels niet meer in de handel zijn is de potentiële schade voor makers en uitgevers minimaal.

Woedende vereniging

De Authors Guild is niettemin woedend. 'Het IA gebruikt deze crisis om een ideologie over het auteursrecht te promoten die in strijd is met het federale recht en de meeste auteurs schade toebrengt.' De bond wijst erop dat er, in strijd met wat het IA beweert, toch veel titels worden uitgeleend die nog onder het auteursrecht vallen en nog in de handel zijn of te leen via een reguliere bibliotheek (die wél een betaalde licentie heeft afgesloten). Het IA heeft op zijn beurt toegezegd om titels uit zijn bibliotheek te verwijderen wanneer rechthebbenden daarom verzoeken. In drie weken tijd zijn inderdaad ruim veertigduizend titels uit de catalogus

voert het IA onder meer een docente op wier school driehonderd exemplaren bezit van een uit 1969 daterende hervertelling van de Odyssee. Dankzij de gescande kopie in de Emergency Library kunnen haar leerlingen alsnog dat boek lezen.

De gebruiksstatistieken laten volgens IA-oprichter Kahle zien dat de noodbibliotheek te vergelijken is met een bibliotheek in een provinciestadje van dertigduizend mensen. Ruim negentig procent van de digitale uitleningen betreft boeken van meer dan tien jaar oud en twee derde van de geleende boeken stamt uit de vorige eeuw. Veel van de boeken worden bovendien niet echt gelezen maar alleen op de eerste dag van lening doorgebladerd. Als deze cijfers kloppen lopen auteurs nauwelijks inkomsten mis en valt het met de nood aan leermaterialen van die anderhalf miljard aardbewoners misschien ook wel mee.

Auteursrecht werkt niet

Hoe dit ook zij, het principiële punt dat deze crisis openbaart is dat het auteursrecht in de huidige vorm makers noch gebruikers goed bedient. Op een kleine groep bestsellerauteurs na verdienen schrijvers te weinig aan hun werk om er een fatsoenlijk bestaan mee te kunnen opbouwen (zeker ook in Nederland, zo heeft een recente studie van KVB Boekwerk laten zien). Scholieren, studenten, onderzoekers – iedereen die dringend of minder dringend werken uit de twintigste eeuw wil raadplegen ontdekt dat ook die in een lockdown zitten. Een lockdown die je, gezien de digitale mogelijkheden die er zijn, bezwaarlijk 'intelligent' kunt noemen. ■

'Wat deze crisis openbaart is dat het auteursrecht in de huidige vorm makers noch gebruikers goed bedient'

verdwenen. Dat laat onverlet, foertert de auteursbond, dat het niet aan het IA is om de zeggenschap van makers over het gebruik van hun intellectuele eigendom af te pakken – crisis of geen crisis.

Provinciestadje in lockdown

Tja. Wie heeft er nu gelijk? Rechtvaardigen de uitzonderlijke omstandigheden het beroep van het IA op *fair use*? Ter ondersteuning

'DE ARBEIDSMARKT IN PORTUGAL IS NIET GUNSTIG'

Bruno Duarte Eiras, vicevoorzitter van vereniging BAD en hoofd van de afdeling Openbare Bibliotheken van het ministerie van Culturele Zaken in Portugal, over de IP-ontwikkelingen in het zuidelijke land.

Waar staat BAD voor en hoelang bestaan jullie al?

'BAD is een afkorting van a *associação Portuguesa de Bibliotecários, Arquivistas e Documentalistas*, ofwel de Portugese vereniging van bibliothecarissen, archivariissen en documentalisten. Een non-profitorganisatie die in 1973 is opgericht.'

Wie zijn jullie leden?

'BAD heeft ongeveer 900 leden; het merendeel individueel maar we hebben ook veel collectieve lidmaatschappen. Onze doelgroep bestaat uit diensten van openbaar bestuur en de particuliere sector.'

Werkt BAD met (werk)groepen?

'BAD heeft altijd diverse werkgroepen gehad, meestal gevormd op basis van de typologie van de organisaties, maar er zijn ook diverse themagroepen. Op dit moment hebben wij acht onderdelen: vijf

groepen voor de bibliotheken, twee groepen voor de archieven en één groep voor de musea.'

BAD heeft een portaal met adressen van bibliotheken en archieven. Zijn deze organisaties lid van jullie?

'Een van de werkgroepen van BAD is ooit begonnen met het samenstellen van een lijst van bibliotheken in Portugal. Vervolgens hebben de andere werkgroepen dit initiatief opgepakt en de databank uitgebreid met alle bestaande organisaties in de informatiesector, leden en niet-leden van BAD.'

Wat zijn de doelen van BAD?

'Een belangrijke doelstelling is het behartigen van de belangen van onze leden. Dat is heel breed en bevat alle aspecten die verband houden met de activiteiten van de leden evenals hun loopbaan. Daarnaast wil BAD de samenwerking in de sector versterken, rele-

vant onderzoek stimuleren en de wetenschappelijke, technische en culturele kennis van informatiespecialisten bevorderen. Verder stimuleert ze de discussie over de identiteit en professionele ethiek van het vak, verdedigt ze het recht op informatie en is ze betrokken bij de besluitvorming op het gebied van planning, implementatie en reorganisatie van informatiesystemen. Op dit moment zijn wij bezig om de statuten van de vereniging aan te passen aan de huidige behoeften van het beroepsveld.'

Zijn er wettelijke verplichtingen en rechten die het werk van Portugese bibliotheken beïnvloeden?

'Er bestaat hier een wet die een bewaarplicht van alle publicaties in Portugal dicteert. Er zijn diverse bibliotheken verspreid door het land die alle in Portugal gepubliceerde documenten bewaren. Bovendien moeten de bibliotheken rekening houden met de wetgeving die gereleerd is aan auteursrecht en copyright. Helaas zijn er geen andere wettelijke kaders zoals de verplichting dat er een bibliotheek in elke gemeente moet zijn.'

Hoe gaat het op dit moment met de arbeidsmarkt voor IP'ers in Portugal?

'Die is niet erg gunstig. De afgelopen jaren zagen we een groter aantal vacatures in de publieke sector en in sommige gevallen ook private sector – denk aan consultancy en datamanagement. En op dit moment beweren de belangrijkste opleidingen dat ze bijna 100 procent van hun studenten een baan kunnen garanderen. Maar in de huidige situatie, met de corona-

CRISISBIEB: VAN IDEEËNBUS TOT DISCUSSIEPLATFORM

crisis, zal de arbeidsmarkt zeker weer krimpen.'

Wat is volgens BAD de belangrijkste ontwikkeling in de toekomst?

'Om te blijven groeien in een complexe samenleving met veel uitdagingen moet BAD zich bewijzen als een representatieve vereniging. Hiervoor zal ze deuren moeten openen, verbindingen moeten leggen met andere professionals en erkenning moeten krijgen van overheid en politieke instellingen. Wij moeten laten zien dat informatie-specialisten praktische en intelligente oplossingen kunnen bedenken voor het dagelijks, zakelijk en administratief leven.'

Is er in Portugal een universitaire opleiding voor IP'ers? En hoe is de opleiding en kwalificatie van bestaande professionals?

'Het hoger onderwijs voor informatiespecialisten in Portugal begon in 1887 met de oprichting van de opleiding Hogere bibliothecaris-archivaris. Deze werd in 1982 beëindigd en vervangen door de opleiding Documentaire Wetenschappen, die de bibliotheeksector scheidde van de archiefsector. Vanaf die periode tot 2010 was er een postdoctorale opleiding Documentaire Wetenschappen, toegankelijk voor degenen die al een diploma hadden. Met het Bolognaproces werden deze postgraduatoren omgezet in masters. Momenteel is er een trainingsaanbod op het niveau van masters en doctoraten dat verschillende onderzoekstrends volgt op het gebied van documentaire wetenschappen, informatiekunde en informatiecuratorschap.' ■

Grietje Smit

Adviseur Innovatieagenda
Openbare Bibliotheken
bij de KB

Bibliotheken gesloten door de coronacrisis – wat nu? Wat kunnen we online? Boeken bezorgen en ophalen? Binnen een etmaal na de sluiting buitelden ideeën en initiatieven over elkaar heen.

De CrisisBieb werd afgelopen maart opgezet binnen het kennisdelingsplatform BiebtotBieb van de openbare bibliotheken. Het doel is om ideeën voor activiteiten in coronatijd niet verloren te laten gaan in socialmediastromen, maar beschikbaar te houden voor iedereen. Er werd veel gedeeld en de groep groeide snel uit tot bijna 600 deelnemers. Ook landelijke kennis, content en standpunten werden via het platform verspreid. Verdieping was er via interviews met medewerkers en directeuren van bibliotheken.

Groei digitaal aanbod

Vanaf het begin zijn veel bibliotheken boeken gaan bezorgen of was er een afhaalservice bij de ingang van de bibliotheek. Dat in veel varianten, gedeeld op de CrisisBieb. Ook van het eerste uur: bellen met leden van 70 jaar en ouder, met Forum Zoetermeer en de OBA als eerste voorbeelden. Voor veel bibliotheken was dit een succesvolle activiteit; voor ouderen vanwege het contact, de bibliotheek blijft in beeld, en voor veel medewerkers was het die eerste weken leuk om te doen.

Centrale strategie van alle bibliotheken was de online aanpak. Landelijk, provinciaal en lokaal leidde dit tot een keur aan initiatieven. De KB-communicatie over de LuisterBieb met boeken voor niet-leden en de ThuisBieb als variant op de VakantieBieb liepen deels via de CrisisBieb. Voor laaggeletterden en niet-digivaardigen kwam steeds meer materiaal beschikbaar. Het digitale aanbod groeide dagelijks, zoals de BiebLab-filmpjes van Biblionet Gronin-

gen, voorleesfilmpjes, boekbesprekingen en online spreekuren voor het gebruik van de online bibliotheek, of hulp bij het gebruik van laptops of tablets.

Rijke platforms

Bibliotheekwebsites transformeerden al snel naar rijke platforms met digitaal aanbod. Voor medewerkers van bibliotheken kwamen versneld online cursussen beschikbaar via GoodHabit.

Ook waren er discussies. Hoe zit het met het auteursrecht als je je voorleesfilmpje op het web wilt zetten? Kun je ingeleverde boeken weer uitlenen of moeten ze in quarantaine? Hoe bezorg je boeken veilig? De CrisisBieb blijkt geschikt om dit soort vragen aan de orde te stellen. De standpunten van de VOB en de KB (auteursrecht) brachten lijn in die discussies.

KansenBieb

Weer open? Graag! Als eersten zijn de kinderen aan de beurt, nu de scholen na de meivakantie weer open mogen. Veilig uitlenen en halen en bezorgen blijven bibliotheken gewoon doen. Veel bibliotheken willen graag iets betekenen voor kinderen die een rustige plek nodig hebben voor hun schoolwerk. En misschien kunnen de werkplekken binnen afzienbare tijd weer worden vrijgegeven en is er ruimte voor kleine cursusgroepen.

In de CrisisBieb heeft het netwerk zich van zijn beste kant laten zien. De coronatijd heeft veel creativiteit losgemaakt bij de bibliotheken, er zijn nieuwe activiteiten ontwikkeld die te mooi zijn om zo weer los te laten. De CrisisBieb sorteert dan ook voor op een nieuwe naam: de KansenBieb. ■

BRENG JE VERHAAL VANUIT HUIS TOT LEVEN

Leen Liefsoens

Redacteur van IP en senior informatiespecialist bij de bibliotheek van De Haagse Hogeschool

MICROSOFT SWAY

Sway wordt omschreven als een presentatietool maar is niet te vergelijken met PowerPoint. Met Sway maak je namelijk veel eenvoudiger een presentatie op basis van een verhaallijn. Door te swipen scroll je door het verhaal. De verhaallijn kan horizontaal of verticaal lopen.

Achter de schermen is een Sway opgebouwd uit verschillende blokken. Een blok kan bestaan uit een titel, tekst, afbeelding of video. Maar ook het insluiten van Office-documenten, een formulier, een tweet of ieder ander element met iframe-invoegcode is mogelijk. Door te slepen kun je de volgorde van de blokken eenvoudig aanpassen. Voor het uiterlijk heb je de keuze uit diverse templates en opmaakstijlen. Voeg je eigen huisstijlkleur toe. Of gebruik de knop Remix en laat je qua stijl verrassen.

Handige meer geavanceerdere opties zijn Focuspunten om ervoor te zorgen dat het belangrijkste van een afbeelding altijd wordt weergegeven en de Vergelijkingsgroep waarbij een balkje van links naar rechts kan worden geschoven om twee afbeeldingen te vergelijken.

Je kunt je verhaal eenvoudig delen via een link. Maak gebruik van de visuele koppeling voor een aantrekkelijke link. Embedden is ook mogelijk. Ga gratis aan de slag via sway.office.com of download de Sway-desktopapp voor Windows 10.

In deze tijd van thuiswerken is het niet altijd meer mogelijk om je verhaal te vertellen zoals je gewend bent. Je zult je toehoorders vooral online moeten weten te boeien. De tools Microsoft Sway en Paste by WeTransfer kunnen je hierbij helpen.

PASTE BY WETRANSFER

WeTransfer is een bekende tool voor het verzenden van grote bestanden en is al besproken in een eerdere aflevering van *Lifehacking*. Minder bekend zijn de drie tools uitgebracht onder de noemer 'by WeTransfer': de bookmarktool Collect, de tekentool Paper en de visualiseertool Paste. De vier tools worden gecombineerd in de markt gezet om ideeën te versturen, te organiseren, vast te leggen en te visualiseren.

Paste is dus bedacht als een tool voor teams om ideeën voor een project te visualiseren. Maar het kan ook goed worden ingezet voor het vertellen van een verhaal. Paste is beschikbaar als webapp via pasteapp.com en als iOS-app.

Waar Sway is opgebouwd uit blokken is Paste opgebouwd uit slides. Een slide kan bestaan uit een tekst, afbeelding, video, document, tweet, et cetera of een combinatie daarvan. De kleur van je slide wordt automatisch aangepast aan het element dat je toevoegt. Wanneer je een link toevoegt wordt deze gevisualiseerd (afbeelding, tekst en logo) weergegeven. Een slide heeft vier mogelijke indelingsrichtingen en drie mogelijke indelingsstijlen.

Meerdere slides samen vormen een deck. Je mag maar tot drie decks maken in de gratis versie van Paste, de decks kunnen echter een ongelimiteerd aantal slides bevatten. Paste biedt

diverse templates aan en je kunt je eigen huisstijl (logo, kleur en lettertype) instellen via Brand. Deze wordt dan wel op al je decks toegepast. Tekstkleur is per slide aan te passen, lettertype alleen via Brand. Je kunt je verhaal delen via een link, of je kunt het embedden. ■

FAVORIETEN

BERT ZEEMAN

Waarnemend directeur Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam (UvA) en Hogeschool van Amsterdam (HvA).

MUSEUM

Het Natural History Museum in Dublin. Veel kleiner dan zijn grote broer in Londen of dan Naturalis, maar zo heerlijk volgepakt met opgezette dieren en geraamtes, vitrines en kabinetten. Boudewijn Büch zou zich er helemaal thuis voelen. Een museum van een museum.

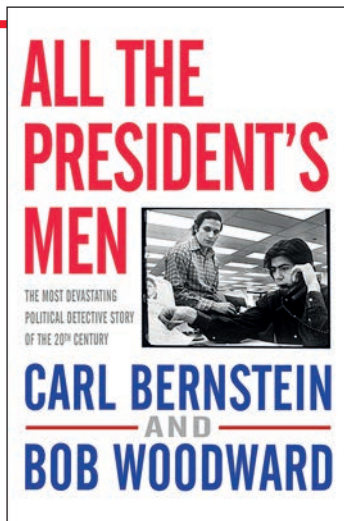
FILM

Jack Nicholson is een van mijn favoriete filmacteurs. En ik kan wel blijven kijken naar zijn vertolking van commandant van de basis Guantanamo Bay, Nathan Jessep, in de film *A Few Good Men*. Zijn confrontatie in de rechtszaal met Tom Cruise (!) is legendarisch. *You can't handle the truth!*

MUSTREAD

Ook ik ben een kind van mijn tijd. Met rode oortjes en vierkante ogen heb ik in zwart-wit nog naar de Watergate-verhoren zitten kijken in 1973-1974. Mijn keuze om politologie te gaan studeren is daardoor in belangrijke mate bepaald. En *All the President's Men* van Carl Bernstein en Bob Woodward is factchecking avant la lettre met de middelen van toen.

APP

Met stip op nummer 1: Twitter. Ooit was ik een tijd behoorlijk van slag toen Google Reader de nek werd omgedraaid, maar Twitter heeft me gered. Het is voor mij dé bron om vakmatig op de hoogte te blijven en verder dan mijn eigen kleine kringetje te kijken. Zeker nu, maar met de coronacrisis heb ik er veel te weinig tijd voor.

BIBLIOTHEEK

Dat kan er maar een zijn, mijn eigen UB Amsterdam. Je kunt niet ergens ruim dertig jaren werken en er niet van gaan 'houden'. We zijn ook al bijna dertig jaar bezig met een nieuwe UB in de binnenstad. Die gaat er nu eindelijk echt komen. Opening in 2022, hoop ik.

WEBSITE

Old school tot de zoveelste macht, maar ik kan nog steeds niet zonder Teletekst. Toen de BBC in 2012 met Ceefax (see facts!) stopte, heb ik m'n hart vastgehouden dat de NOS niet hetzelfde met Teletekst zou doen. Maar nee, ze gingen gelukkig door. Op 1 april bestond Teletekst veertig jaar. *Still going strong.*

Ga voor de links bij dit artikel naar informatieprofessional.nl/categorie/archief-magazines/

METADATA

Ondersteuning nodig?

**Wij helpen u graag met
Cursussen, Coaching & Detachering**

Ingressus beschikt over ervaren en gekwalificeerde medewerkers die snel inzetbaar zijn.

Ook leiden we nieuwe catalogiseerders op en geven cursussen op het gebied van MARC21 en RDA. Neem contact met ons op voor meer informatie.
info@ingressus.nl of kijk op onze site.

INGRESSUS

www.ingressus.nl